

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКИ

Кафедра фінансів та обліку

**РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ
ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти

2 курсу денної форми навчання

ТРИНЬКА Арсена Ярославовича

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор

МЕЛЬНИК Степан Іванович

Рецензент

доктор економічних наук, професор

ПІДХОМНИЙ Олег Михайлович

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

„07” грудня 2023 р., протокол № 5

завідувач кафедри фінансів та обліку,

МЕЛЬНИК С. І.

(підпис)

(ПРІЗВИЩЕ та ініціали)

Львів

2023

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Інститут управління, психології та безпеки

Кафедра фінансів та обліку

Освітній ступінь «магістр»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Назва освітньої програми «Фінансова розвідка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

фінансів та обліку

_____ Степан МЕЛЬНИК

«13» квітня 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРИНЬКА Арсена Ярославовича

1. Тема роботи «Роль міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу»

керівник роботи МЕЛЬНИК Степан Іванович, доктор економічних наук, професор

затверджені розпорядженням директора Інституту від «07» квітня 2023 р. № 4

2. Термін подання здобувачем вищої освіти роботи «05» грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативно-правові документи з питань розвитку міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу, бібліографічні джерела із зазначеної тематики, статистичні та аналітичні дані.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) провести історичний огляд міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу; проаналізувати міжнародні стандарти і рамкові угоди у сфері фінансового моніторингу; з'ясувати особливості організації міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України; проаналізувати напрями співпраці Державної служби фінансового моніторингу; оцінити механізми обміну інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки; узагальнити зарубіжний досвід управління інформаційними ресурсами у сфері фінансового моніторингу; обґрунтувати переваги міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу; окреслити перспективні підходи до організації державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

5. Перелік графічного матеріалу (додатків). Співпраця Держфінмоніторингу з MONEYVAL; Виявлена схема легалізації (відмивання) доходів, одержаних від корупційних діянь; основні напрямки міжнародної діяльності Держфінмоніторингу; оцінки міжнародних організацій в офіційних звітах щодо ефективності діяльності Державної служби фінансового моніторингу України; обмін інформацією з іноземними ПФР; статистика надісланих та отриманих запитів; механізми державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	ПРІЗВИЩЕ, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	МЕЛЬНИК С. І.		
2	МЕЛЬНИК С. І.		
3	МЕЛЬНИК С. І.		

7. Дата видачі завдання «13» квітня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Опрацювання літератури за темою роботи та складання плану	01.07.2023	виконано
2	Написання першого розділу	01.09.2023	виконано
3	Написання другого розділу	01.10.2023	виконано
4	Написання третього розділу	01.11.2023	виконано
5	Підведення підсумків та формулювання висновків	15.11.2023	виконано
6	Оформлення роботи	01.12.2023	виконано

Здобувач вищої освіти

(підпис)

ТРИНЬКО А. Я.

(ПРІЗВИЩЕ та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

МЕЛЬНИК С. І.

(ПРІЗВИЩЕ та ініціали)

АНОТАЦІЯ

ТРИНЬКО А.Я. Роль міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, Львів, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню теоретичних основ розвитку міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу. Розглянуто організаційні питання міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України, обміну інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки. Окреслено шляхи вдосконалення міжнародної співпраці між підрозділами фінансової розвідки. Запропоновано удосконалені механізми обміну даними у системі фінансового моніторингу. Обґрунтовано напрями державне управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, міжнародне співробітництво, обмін інформацією, міжнародні стандарти, підрозділи фінансової розвідки.

ANNOTATION

TRYNKO A.Ya. The role of international cooperation in the financial monitoring field. – Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". – Lviv State University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2023.

The qualification work is devoted to the study of the theoretical foundations of the development of international cooperation in the financial monitoring field. Organizational issues of international cooperation of the State Financial Monitoring Service of Ukraine, information exchange with foreign financial intelligence units were considered. Ways to improve international cooperation between financial intelligence units are outlined. Improved data exchange mechanisms in the financial monitoring system are proposed. The directions of state management of international cooperation in the prevention and counteraction of money laundering and financing of terrorism are substantiated.

Keywords: financial monitoring, international cooperation, information exchange, international standards, financial intelligence units.

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ.....	9
1.1. Необхідність міжнародної співпраці у сфері фінансового моніторингу..	9
1.2. Історичний огляд міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу.....	15
1.3. Розробка глобальних стандартів і рамок у сфері фінансового моніторингу.....	21
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ.....	30
2.1. Організація міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України.....	30
2.2. Напрями співпраці Державної служби фінансового моніторингу.....	35
2.3. Обмін інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки.....	42
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ ПІДРОЗДІЛАМИ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ.....	48
3.1. Переваги міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу.....	48
3.2. Удосконалення механізмів обміну даними у системі фінансового моніторингу.....	54
3.3. Державне управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.....	60
Висновки до розділу 3.....	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В епоху глобалізації проблема відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом, набуває значного масштабу, оскільки незаконні джерела фінансування та доходів стосуються не лише окремої країни, а й усього світового співтовариства. Відстежити шляхи отримання цих грошей досить складно, необхідна консолідація зусиль країн, які прагнуть протидіяти розповсюдженню фінансової злочинності, нелегальному продажу зброї, діяльності організованих злочинних угруповань зі збуту наркотиків, фінансуванню тероризму тощо. Процес відмивання «брудних грошей» за своєю природою та походженням виходить за рамки економічної статистики, тому доволі важко оцінити масштаби такої проблеми. Згідно з останніми оцінками ООН, щороку в світі відмивається злочинних доходів на суму від 2 до 5% світового ВВП, що можна пояснити зростанням кількості злочинних організацій, шахрайських операцій тощо. У зв'язку з цим актуалізується проблематика налагодження тісної міжнародної співпраці у боротьбі з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Враховуючи високу небезпеку, яку становить цей вид злочинності для економічних, фінансових, соціальних і політичних інститутів держав і регіонів, вивчення та аналіз розроблених заходів і стандартів стає одним із найважливіших завдань світової спільноти.

Питання міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу стали предметом наукових досліджень таких вчених, як С. Гашам, О. Глущенко, В. Євдокимов, Р. Кутер, В. Карпунцов, Д. Мікельсен, О. Підхомний, В. Сазонов, І. Супрунова, Р. Славюк та ін.

Потребують ґрунтового дослідження теоретико-прикладні аспекти міжнародної співпраці між підрозділами фінансової розвідки з питань впровадження міжнародних стандартів та напрацювання механізмів обміну даними у системі фінансового моніторингу.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо поглиблення міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу.

Досягнення обраної мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань:**

- провести історичний огляд міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу;
- проаналізувати міжнародні стандарти і рамкові угоди у сфері фінансового моніторингу;
- з'ясувати особливості організації міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України;
- проаналізувати напрями співпраці Державної служби фінансового моніторингу;
- оцінити механізми обміну інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки;
- узагальнити зарубіжний досвід управління інформаційними ресурсами у сфері фінансового моніторингу;
- обґрунтувати переваги міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу;
- окреслити перспективні підходи до організації державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

Об'єктом дослідження є міжнародне співробітництво у сфері фінансового моніторингу.

Предметом дослідження є методичні підходи, організаційно-інституційні механізми, інструменти та засоби міжнародної співпраці у сфері фінансового моніторингу.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувались такі наукові методи: контент-аналізу, наукової абстракції,

семантичної мережі – для з'ясування сутності основних понять; синтезу й аналізу – для обґрунтування особливостей організації міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України; абстрагування та формалізації – для визначення напрямів співпраці Держфінмоніторингу з іноземними підрозділами фінансової розвідки; групування, порівняння – для обґрунтування переваг міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу; стратегічного менеджменту – для окреслення перспективних підходів щодо протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

Наукова новизна одержаних результатів:

– удосконалено комплексний механізм державного управління міжнародним співробітництвом у сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму, що сприятиме обміну інформацією, гармонізації законодавчої бази та скоординованим зусиллям підрозділів фінансової розвідки.

Основний зміст роботи. У першому розділі обґрунтовано необхідність міжнародної співпраці у сфері фінансового моніторингу, проаналізовано міжнародні стандарти та еволюцію розвитку міжнародного співробітництва.

У другому розділі проаналізовано напрями співпраці Державної служби фінансового моніторингу України, особливості обміну інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки.

У третьому розділі окреслено напрями вдосконалення міжнародної співпраці між підрозділами фінансової розвідки та механізмів обміну даними у системі фінансового моніторингу.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (47 найменувань на 6 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок, із них основний текст – 64 сторінки, які містять 1 таблицю та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Необхідність міжнародної співпраці у сфері фінансового моніторингу

Започаткування міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу ґрунтується на кількох теоретичних засадах, зумовлених визнанням важливості підтримки глобальної фінансової стабільності, боротьби з незаконною фінансовою діяльністю та сприяння економічному розвитку. В основі цієї ініціативи лежать певні теорії, принципи та закономірності.

Зростаюча взаємопов'язаність глобальних економік зробила вирішальним питання про фінансові ризики, які можуть швидко поширюватися через кордони. Теоретичні погляди на глобалізацію підкреслюють необхідність спільних зусиль для вирішення транснаціональних проблем. Взаємозалежність економік практично усіх країн світу підкреслює важливість співпраці у фінансовому моніторингу, щоб запобігти масштабному поширенню фінансових криз між країнами.

В основі міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу закладена теорія суспільних благ та теорія ігор. Як зазначає Ю. Журавльова, суспільні блага для населення – це чинники, які стимулюють або обмежують розвиток людини, створюючи певні стимули або обмежуючи можливості індивідів і населення в цілому щодо здійснення активної економічної поведінки. В таких умовах надзвичайно важливою є ефективність управлінських рішень під час нагромадження суспільних благ, що дозволяє оцінити перспективи підвищення якості людського капіталу, а також забезпечення економічного зростання [7, С. 86]. У цілому фінансова стабільність і запобігання відмиванню грошей, фінансуванню тероризму та іншим фінансовим злочинам вважаються суспільними благами. Суспільні

блага характеризуються невиключністю (ніхто не може бути виключений зі своїх переваг) і неконкурентністю (споживання однієї особи не зменшує його доступності для інших). Оскільки країни (населення) отримують спільну вигоду від стабільної глобальної фінансової системи та запобігання фінансовим злочинам, співпраця необхідна для ефективного забезпечення цих суспільних благ.

Теорія ігор є теорією математичних моделей прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності, не співпадіння інтересів сторін, або конфлікту декількох сторін, що мають різні інтереси. Концепції теорії ігор застосовують до міжнародного співробітництва, особливо в сценаріях, коли окремі країни можуть спокуситися отримати користь від зусиль інших. Теорія припускає, що коли всі країни діють спільно (за допомогою таких механізмів, як обмін інформацією, спільні розслідування та узгоджені правила), колективний результат є кращим для всіх, долаючи спокуси ухилятися від відповідальності. Вивчення математичної теорії аналізу людської поведінки вдало демонструє логіку раціональності індивідів в умовах конфлікту інтересів, який певним чином виникає у військових конфліктах, політичних коаліціях і дипломатичних відносинах між країнами. У зв'язку зі значним погіршенням економічної та політичної ситуації сучасні країни потребують якісного аналізу та прогнозування подій, які допоможуть вийти з кризи з мінімальними втратами та сприятимуть стабілізації внутрішньої ситуації в країні [13, С. 33].

Варто зауважити, що започаткування міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу вирішує проблему колективних дій. У цьому контексті виникає проблема колективних дій, оскільки країни можуть не мати достатніх індивідуальних стимулів інвестувати в надійні системи фінансового моніторингу, але вони отримують спільну вигоду, коли беруть участь усі країни. Міжнародне співробітництво допомагає подолати цю проблему, надаючи платформу для спільних зусиль і спільного використання ресурсів.

Встановлення міжнародних норм і конвенцій має важливе значення для просування послідовної та ефективної практики фінансового моніторингу. Ці норми створюють спільне розуміння очікувань і допомагають встановити рамки співпраці. Країни більш схильні брати участь у скоординованих зусиллях, коли існують встановлені норми та очікування щодо поведінки у сфері фінансового моніторингу. Стабільна глобальна фінансова система має важливе значення для економічного зростання, інвестицій та загального добробуту. Теоретичні основи, які віддають пріоритет безпеці та стабільності, підкреслюють необхідність спільних зусиль для запобігання фінансовим порушенням, зменшення системних ризиків і забезпечення цілісності міжнародної фінансової системи.

Міжнародна співпраця допомагає гармонізувати стандарти фінансового моніторингу. Прийняття спільного набору правил і стандартів має важливе значення для ефективного нагляду та регулювання фінансового сектора. Співпраця між країнами через такі організації, як Рада фінансової стабільності (FSB) і Базельський комітет, сприяє розробці та впровадженню міжнародних стандартів фінансового моніторингу [21].

Водночас міжнародна співпраця має важливе значення для успішного повернення активів, які були приховані за кордоном. Справи, пов'язані з переміщенням коштів і активів між кількома юрисдикціями, потребують співпраці як мінімум між двома країнами. Допомога з боку іноземних юрисдикцій має вирішальне значення для відстеження та повернення активів, які є доходами від злочинів або корупції [33].

Вирішальну роль у сприянні міжнародній співпраці у сфері фінансового моніторингу відіграють багатосторонні організації, зокрема Група розробки фінансових заходів з протидії відмиванню грошей (FATF). Міжнародні інституції забезпечують платформу для діалогу, обміну інформацією, розвитку потенціалу та розробки спільних рекомендацій (стандартів). Теоретична основа для таких інституцій ґрунтується на переконанні, що колективні дії

через багатостороннє співробітництво є більш ефективними у вирішенні глобальних проблем, ніж окремі національні зусилля

Загалом, теоретичні основи започаткування міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу визнають спільні інтереси країн у підтримці стабільного та безпечного глобального фінансового середовища, що вимагає спільних зусиль для боротьби з фінансовими злочинами, сприяння прозорості та захисту цілісності фінансові системи в усьому світі.

Міжнародна співпраця у сфері фінансового моніторингу є важливою з кількох вагомих причин. Необхідність такої співпраці виникає через все більш взаємопов'язаний і глобальний характер фінансової діяльності, зростання транснаціональних фінансових злочинів, важливість підтримки фінансової стабільності та визнання того, що окремим країнам набагато важче самотійно вирішувати складні завдання.

Безумовно сучасні фінансові системи дуже взаємопов'язані, потоки капіталу, торгівля та інвестиції виходять за межі національних кордонів, що робить необхідним моніторинг та регулювання фінансової діяльності в міжнародному масштабі. Фінансові порушення в одній країні можуть швидко поширитися на інші, що призведе до системних ризиків і потенційно спровокує фінансову кризу. Саме тому міжнародна співпраця допомагає забезпечити координацію національних дій для запобігання або пом'якшення таких ризиків. Окрім цього злочинні організації та окремі особи користуються відмінностями в регуляторних режимах і легким переміщенням грошей через кордони. Міжнародна співпраця дозволяє обмінюватися інформацією, розвідданими та ресурсами, що ускладнює злочинцям використання прогалин у різних юрисдикціях.

Ефективний фінансовий моніторинг вимагає доступу до вичерпної та точної інформації про транскордонні фінансові операції, способи ухилення від сплати податків. Співпраця між державами в обміні податковою інформацією допомагає боротися з ухиленням від сплати податків, гарантуючи, що фізичні

та юридичні особи не зможуть приховати активи чи доходи в офшорних юрисдикціях, щоб ухилитися від податкових зобов'язань. Ефективна міжнародна співпраця допомагає виявляти та усувати вразливі місця у фінансовій системі, такі як надмірне прийняття ризику, недостатні резерви капіталу та неприйнятний рівень боргу.

Відмінності в регулятивних стандартах і правозастосуванні можуть створити можливості для регуляторного арбітражу, коли особи та корпорації використовують нормативні прогалини для отримання несправедливих переваг. Багато країн можуть не мати необхідних ресурсів, досвіду чи технологій для ефективного моніторингу та регулювання складної фінансової діяльності. Міжнародне співробітництво сприяє нарощуванню потенціалу шляхом обміну знаннями, технічної допомоги та навчальних програм, допомагаючи країнам посилити їхні можливості фінансового моніторингу.

Розвиток проблем міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму може відбуватися в кількох напрямках:

1) міжнародне співробітництво між окремими країнами, яке ґрунтується на двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорах про взаємну правову допомогу у кримінальних та іншої категорії справах, які регулюють, зокрема, порядок передачі та виконання запитів про міжнародну правову допомогу. Їх важливість для правоохоронних органів беззаперечна, але зазвичай вони виконуються на рівні керівників уряду та вищих посадових осіб держави, а не на рівні окремих поліцейських відомств. Однак останні також безпосередньо пов'язані з розробкою нормативно-правової бази міжнародного співробітництва окресленої спрямованості, яка реалізується при укладенні двосторонніх угод у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму [1, С. 21];

2) міжнародне співробітництво з міжнародними організаціями. Україна є членом низки міжурядових організацій, основним завданням яких є забезпечення глобальної безпеки. Важливо, що Угода про асоціацію з

Європейським Союзом визначає низку вимог щодо протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму. Крім того, Україна прийняла міжнародні стандарти FATF з протидії легалізації (відмиванню) коштів та фінансуванню тероризму. У цьому контексті сторони співпрацюють та посилюють двостороннє та міжнародне співробітництво у цій сфері, особливо на оперативному рівні. Сторони забезпечують імплементацію відповідних міжнародних стандартів, зокрема стандартів FATF та стандартів, еквівалентних стандартам Союзу [18];

3) співпраця з міжнародними поліцейськими організаціями. В умовах глобалізації зростає загроза економічної злочинності як чинника, що порушує національні інтереси та загрожує державному суверенітету та економічній стабільності. Відповідно, високий суспільний ризик економічної злочинності вимагає від системи державного управління та вітчизняних правоохоронних органів налагодження системи комунікацій на міжнародному рівні та під час формування державної політики у сфері запобігання та протидії економічним злочинам [2]. Міжнародні поліцейські структури відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності системи запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Зазначене зумовлює необхідність формування комплексного механізму державного управління такою співпрацею шляхом формування відповідних економічної, правової, інформаційної, контрольної та соціальної складових.

Загалом участь у міжнародних зусиллях по боротьбі з фінансовими злочинами та сприяння прозорості підвищує репутацію країни та довіру до неї у світовій фінансовій спільноті. Міжнародне співробітництво у сфері фінансового моніторингу має вирішальне значення для вирішення проблем, пов'язаних із глобальною фінансовою взаємопов'язаністю, боротьби з транснаціональною фінансовою злочинністю, сприяння прозорості та забезпечення стабільності та цілісності міжнародної фінансової системи. Це визнання того, що ці проблеми виходять за рамки національних кордонів і потребують скоординованих колективних зусиль для ефективного вирішення.

1.2. Історичний огляд міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу

Міжнародне співробітництво у сфері фінансового моніторингу має важливе значення для сприяння стабільності та створення рівних умов для співпраці на міжнародних фінансових ринках. Глобальна фінансова криза 2008 року була надзвичайно серйозною з точки зору масштабу, обсягу та руйнівних наслідків, її вважають однією з найбільш масштабних фінансових криз за минуле століття. З метою захисту вітчизняних та іноземних інвестицій, зниження рівня ризику уряди країн, як правило, приймають низку законів та фінансових правил, спрямованих на зменшення ризику краху, який може відбутися в усій економіці. До них належать міжнародні стандарти фінансової звітності, правила інсайдерської торгівлі, законодавство про конфлікт інтересів і захист прав споживачів [44]. З-поміж низки ключових ініціатив та організацій, які були створені для сприяння цій співпраці варто назвати такі:

Міжнародна фінансова статистика (*International Financial Statistics, IFS*) – це база даних, опублікована Міжнародним валютним фондом (МВФ), яка надає вичерпні та своєчасні дані про різні аспекти міжнародних і внутрішніх фінансових ринків і економік. *IFS* відіграє вирішальну роль у системі фінансового моніторингу, слугуючи цінним ресурсом для політиків, дослідників, аналітиків і фінансових установ [34]. Її роль включає:

- збір і компіляція даних: *IFS* збирає дані з широкого кола джерел, включаючи національні центральні банки, статистичні агентства та міжнародні організації. Дані охоплюють широкий спектр економічних і фінансових показників, таких як обмінні курси, процентні ставки, грошові агрегати, платіжний баланс, державні фінанси, рівень інфляції тощо;
- глобальний економічний аналіз: *IFS* сприяє розумінню глобальної економіки, надаючи своєчасні та надійні дані, які дозволяють проводити всебічний аналіз. Економісти, політики та фінансові експерти використовують

дані IFS для моніторингу економічних тенденцій, визначення ризиків, що виникають, і оцінки впливу політичних рішень на фінансові ринки та економіку;

- формулювання політики в урядах, центральних банках і міжнародних організаціях використовуючи дані IFS для прийняття своїх рішень. Ці рішення можуть стосуватися монетарної та фінансової політики, управління обмінним курсом, торгової політики та інших сфер. IFS допомагає політикам зробити вибір, заснований на фактах, який може сприяти стабільності та сталому економічному зростанню;

- оцінка ризиків. Фінансові установи, включаючи банки, інвестиційні компанії та багатонаціональні корпорації, використовують дані IFS для оцінки ризиків і прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень. Доступ до точних і вичерпних фінансових і економічних даних є важливим для оцінки потенційних ризиків, пов'язаних з різними інвестиційними можливостями;

- прозорість і підзвітність: IFS підвищує прозорість глобальної фінансової системи, надаючи стандартизовані та послідовні дані, які дозволяють порівнювати між країнами. Ця прозорість необхідна для забезпечення відповідальності урядів і фінансових установ за їхню економічну та фінансову політику.

Комітет з платіжних і розрахункових систем (*Committee on Payment and Settlement Systems*, CPSS) був заснований у 1990 році керівниками G-10 як продовження роботи Комітету з міжбанківських взаємозалікових схем з метою розширити діяльність Групи експертів з платіжних систем. CPSS було створено як один із постійних комітетів центрального банку, який підпорядковується керівникам G10 (інші головні комітети – Базельський комітет банківського нагляду та Комітет глобальної фінансової системи). Спочатку в 1997-98 роках, а потім у 2009 році членство в CPSS було розширено до 25 центральних банків. Щоб відобразити це розширене членство, комітет почав звітувати перед керівниками Зустрічі глобальної економіки (GEM) замість керівників G10. У

вересні 2013 року, у світлі діяльності Комітету зі встановлення стандартів і пов'язаного з цим більшого громадського контролю, *CPSS* переглянула свій мандат. Новий мандат був схвалений *GEM*, який також схвалив перейменування *CPSS* на Комітет з платежів і ринкових інфраструктур (*CPMI*). Обидві зміни набули чинності з 1 вересня 2014 року. У березні 2018 року членство *CPMI* було розширено до 28 центральних банків. [30];

Комітет глобальної фінансової системи (*Committee on the Global Financial System, CGFS*), раніше відомий як Постійний комітет з євровалюти, був створений у 1971 році з повноваженнями наглядати за міжнародними банківськими ринками. Комітет має повноваження визначати та оцінювати потенційні джерела ризиків на світових фінансових ринках, покращувати розуміння структурних основ фінансових ринків і сприяти покращенню функціонування та стабільності цих ринків. Він виконує цей мандат шляхом регулярних моніторингових обговорень між членами *CGFS*, скоординованих довгострокових зусиль, включаючи робочі групи за участю персоналу центрального банку, а також через різні звіти, які публікує Комітет. *CGFS* також контролює збір міжнародної банківської та фінансової статистики BIS [25];

Рада фінансової стабільності (*Financial Stability Board, FSB*) створена в квітні 2009 року як правонаступниця Форуму фінансової стабільності (*Financial Stability Forum – FSF*) із розширеним мандатом і членством для сприяння фінансовій стабільності [31]. Рада фінансової стабільності відіграє ключову роль у просуванні реформи міжнародного фінансового регулювання та нагляду, а з березня 2010 року Рада виступила з ініціативою сприяти дотриманню всіма країнами та юрисдикціями регуляторних і наглядових стандартів для міжнародного співробітництва та обміну інформацією. Ініціатива зосереджена на дотриманні узгоджених на міжнародному рівні стандартів обміну інформацією та співпраці у сферах банківського нагляду, нагляду за страхуванням та регулювання цінних паперів. Відповідні принципи

були вибрані з наступних трьох ключових стандартів у сфері фінансового регулювання та нагляду:

- основні принципи ефективного банківського нагляду *BCBS*;
- основні принципи страхування *IAIS*;
- *IOSCO* Цілі та принципи регулювання цінних паперів.

Вибір принципів ґрунтувався на двох критеріях: тих, які безпосередньо стосуються співпраці та обміну інформацією, і тих, які стосуються основних наглядових повноважень і практик, без яких неможливе ефективне співробітництво та обмін інформацією. Принципи, які виключно або головним чином стосуються співпраці та обміну інформацією у сферах оподаткування, боротьби з відмиванням грошей або фінансуванням тероризму, були виключені, оскільки дотримання цих принципів оцінюється іншими міжнародними органами, зокрема *OECD* та *FATF* [32];

Міжнародний валютний фонд (МВФ) відіграє вирішальну роль у глобальній системі фінансового моніторингу, виступаючи ключовою міжнародною організацією, відповідальною за забезпечення стабільності міжнародної валютної системи, сприяння глобальному економічному співробітництву та надання фінансової допомоги країнам-членам, які стикаються з балансом проблеми з платежами [44]. Його основні цілі включають:

- спостереження: МВФ проводить регулярні оцінки світової економіки, економік окремих країн та їхніх фінансових систем. Він відстежує економічний і фінансовий розвиток, визначає потенційні ризики та надає політичні поради країнам-членам, щоб допомогти їм підтримувати стабільність і стійке зростання;

- поради щодо економічної політики: МВФ надає економічні та політичні поради країнам-членам на основі свого аналізу та досвіду. Ці поради охоплюють широкий спектр сфер, включаючи фіскальну політику, монетарну політику, політику обмінного курсу, структурні реформи тощо. Мета полягає в

тому, щоб допомогти країнам приймати обґрунтовані рішення, які можуть привести до макроекономічної стабільності та зростання;

- фінансова допомога: МВФ надає тимчасову фінансову допомогу країнам-членам, які стикаються з проблемами платіжного балансу, які можуть виникнути через різні фактори, такі як торговельний дисбаланс, відтік капіталу або валютна криза. Ця допомога часто супроводжується політичними умовами, спрямованими на усунення основних причин економічних проблем, сприяння стабільності та відновлення довіри до економіки країни;

- технічна допомога та розбудова потенціалу: МВФ пропонує технічну допомогу та програми розбудови потенціалу, щоб допомогти країнам-членам зміцнити свої економічні інститути, розробити ефективну політику та створити людський капітал у таких сферах, як адміністрування податків, нагляд за фінансовим сектором та макроекономічне управління;

- дослідження та дані: МВФ проводить економічні дослідження, публікує звіти та надає дані про різні аспекти світової економіки. Це дослідження сприяє розумінню міжнародних фінансових та економічних питань і допомагає політикам приймати обґрунтовані рішення;

- сприяння міжнародній валютній співпраці: МВФ заохочує співпрацю між країнами-членами для вирішення глобальних економічних проблем. Він забезпечує платформу для діалогу та переговорів, сприяючи більш стабільній і передбачуваній міжнародній валютній системі.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – міжнародна організація, яка працює над просуванням політики з питань покращення економічного і соціального добробуту населення у всьому світі [43]. Хоча ОЕСР не має прямого мандату на боротьбу з відмиванням грошей, вона відіграє значну роль у підтримці зусиль своїх країн-членів у боротьбі з фінансовими злочинами, включаючи відмивання грошей. ОЕСР є ключовим гравцем у розробці та просуванні міжнародних стандартів і передового досвіду в різних сферах, включаючи фінанси та оподаткування. Ці стандарти опосередковано сприяють боротьбі з відмиванням грошей шляхом підвищення

прозорості, обміну інформацією та співпраці між країнами. Наприклад, робота ОЕСР щодо прозорості оподаткування та автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки допомагає запобігти зловживанню фінансовими системами для незаконної діяльності. ОЕСР проводить експертні перевірки та оцінки дотримання країнами-членами міжнародних стандартів у таких сферах, як боротьба з відмиванням грошей і боротьба з фінансуванням тероризму. Ці оцінки допомагають визначити сфери, де країни можуть зміцнити свою правову базу, регулятивні режими та механізми примусу для більш ефективної боротьби з відмиванням грошей.

ОЕСР надає рекомендації щодо політики своїм країнам-членам на основі своїх досліджень та аналізу з широкого кола питань, у тому числі тих, що стосуються фінансової чесності та боротьби з відмиванням грошей. Ці рекомендації допомагають країнам посилити заходи ПВК/ФТ і забезпечити дотримання міжнародних стандартів. ОЕСР пропонує програми розвитку потенціалу та технічну допомогу, щоб допомогти країнам розробити ефективні стратегії та установи для боротьби з відмиванням грошей. Така підтримка передбачає обмін знаннями, навчання та сприяння обміну досвідом між країнами. ОЕСР забезпечує платформу для обговорення країнами спільних проблем, пов'язаних із фінансовою чесністю, відмиванням грошей та іншими фінансовими злочинами. Ці форуми сприяють міжнародній співпраці та координації у боротьбі з відмиванням грошей.

У той час як основна відповідальність за впровадження заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму лежить на національних органах влади кожної країни та відповідних міжнародних організаціях, які спеціально займаються боротьбою з відмиванням грошей, більш широка робота ОЕСР у сприянні належному управлінню, прозорості та співпраці опосередковано сприяє глобальним зусиллям у боротьбі з відмиванням грошей. Акцент організації на співпраці, експертних оцінках та обміні передовим досвідом допомагає створити більш стійку та ефективну глобальну

фінансову систему, яка є менш сприйнятливою до зловживань з боку кримінальних елементів.

Група з розробки фінансових заходів з відмиванням грошей (*Financial Action Task Force, FATF*) – це міжурядовий орган, заснований у 1989 році міністрами країн-членів. Метою *FATF* є встановлення стандартів і сприяння ефективному впровадженню правових, нормативних та оперативних заходів для боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншими загрозами цілісності міжнародної фінансової системи. *FATF* є «органом формування політики», який працює над формуванням необхідної політичної волі для проведення національних законодавчих і регуляторних реформ у цих сферах. *FATF* відстежує процес впровадження необхідних заходів серед своїх членів, переглядає методи та заходи щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, сприяє впровадженню відповідних заходів у глобальному масштабі. У співпраці з іншими міжнародними партнерами *FATF* працює над виявленням слабких місць на національному рівні, щоб захистити міжнародну фінансову систему від зловживань [3].

Ці та інші організації сприяють міжнародному співробітництву та обміну інформацією між органами фінансового нагляду та регуляторними органами, що є важливим для ефективного нагляду в інтегрованій фінансовій системі.

1.3. Розробка глобальних стандартів і рамок у сфері фінансового моніторингу

Розробка глобальних стандартів і рамок у сфері фінансового моніторингу є важливим аспектом міжнародного співробітництва. Ці стандарти та рамки створюють спільну основу для ефективної боротьби країн з фінансовими злочинами, забезпечення прозорості та підтримки стабільності міжнародної фінансової системи. Декілька організацій та ініціатив відіграють центральну роль у формуванні та впровадженні цих стандартів. Однією з

найвідоміших організацій у цьому відношенні є Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Глобальні стандарти та рамки фінансового моніторингу початково сформувалися за ініціативи FATF. На ранніх етапах основна увага була спрямована на розробку рекомендацій і сприяння заходам із запобігання відмиванню грошей і використанню фінансової системи у злочинних цілях. Згодом її повноваження розширилися, включивши боротьбу з фінансуванням тероризму, фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення та іншими загрозами цілісності міжнародної фінансової системи.

FATF діє як міждержавна організація, що складається з країн-членів і регіональних організацій, виступає платформою для діалогу, співпраці та розвитку міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу. Рекомендації та стандарти FATF стали глобальним еталоном для боротьби з відмиванням грошей (*anti-money laundering, AML*) і протидії фінансуванню тероризму (*countering the financing of terrorism, CFT*).

FATF періодично оновлює свої рекомендації для вирішення нових ризиків і викликів. Ці рекомендації охоплюють широкий спектр питань, включаючи належну перевірку клієнта, повідомлення про підозрілі транзакції, прозорість бенефіціарної власності, транскордонні фінансові потоки та регулювання віртуальних активів і криптовалют. Робота FATF відображає мінливий характер фінансових злочинів і потребу запровадження ризик-орієнтованого підходу.

Рекомендації FATF становлять всеосяжну та послідовну систему заходів, які повинні бути впроваджені державами для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, а також фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Країни мають різні правові, адміністративні та операційні структури та різні фінансові системи, тому не можуть усі вживати однакові заходи для боротьби з цими загрозами. Таким чином, рекомендації FATF встановлюють міжнародні стандарти, які країни повинні впроваджувати за

допомогою заходів, адаптованих до їхніх конкретних обставин. Рекомендації FATF визначають основні заходи, які країни повинні вжити для:

- визначення ризиків і розробки політики та координація дій на національному рівні;
- притягнення до відповідальності за відмивання грошей, фінансування та фінансування тероризму, розповсюдження зброї масового знищення;
- впровадження захисних заходів для фінансового сектору та інших визначених секторів;
- встановлення повноважень та обов'язків компетентних органів (наприклад, слідчих, правоохоронних та наглядових органів) та інші інституційні заходи;
- підвищення прозорості та доступності інформації про фактичних власників юридичних осіб, фізичних осіб та правових утворень;
- сприяння міжнародній співпраці [16, С. 11].

Група FATF не лише розробляє стандарти, а й контролює їх виконання. Країни-члени проходять взаємне оцінювання, щоб оцінити їх відповідність рекомендаціям FATF. Цей процес заохочує країни узгодити свої національні нормативні акти з глобальними стандартами, сприяючи створенню більш послідовної та ефективної міжнародної системи протидії відмиванню коштів / фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ).

Хоча FATF встановлює глобальні стандарти, регіональні органи та організації часто відіграють певну роль у впровадженні цих стандартів на регіональному рівні. Регіональні ініціативи узгоджують свої керівні принципи та правила з рекомендаціями FATF, забезпечуючи врахування місцевих умов, зберігаючи при цьому відповідність глобальним нормам. Визнаючи, що деякі країни можуть зіткнутися з труднощами при впровадженні комплексних заходів фінансового моніторингу, FATF та інші організації надають підтримку у розбудові потенціалу та технічну допомогу. Ця допомога допомагає країнам

розвинути необхідний досвід, ресурси та нормативно-правову базу для ефективної боротьби з фінансовими злочинами.

Розробка глобальних стандартів і рамок фінансового моніторингу передбачає співпрацю з різними зацікавленими сторонами, включаючи уряди, фінансові установи, правоохоронні органи та міжнародні організації. Державно-приватне партнерство та обмін інформацією є важливими компонентами комплексного підходу.

Комітет експертів з оцінки заходів протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму (MONEYVAL) є відомим регіональним органом Ради Європи, який відіграє значну роль у розробці та впровадженні міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу, особливо зосереджуючись на боротьбі з відмиванням грошей (ПБК) і протидії фінансуванню тероризму (ФТ) [24]. MONEYVAL працює як незалежна та спільна платформа, яка оцінює ефективність заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму країн-членів і допомагає їм покращити відповідність міжнародним стандартам.

Основною функцією MONEYVAL є оцінка заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, які впроваджуються країнами-членами. Ці оцінки оцінюють ефективність правових, регуляторних та оперативних заходів, які вживають країни-члени для боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та пов'язаними з ними фінансовими злочинами.

Подібно до Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), MONEYVAL проводить взаємні оцінки, щоб оцінити дотримання країнами-членами міжнародних стандартів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, включно зі стандартами, встановленими FATF. Ці оцінки надають країнам цінний зворотний зв'язок, висвітлюючи сильні сторони та сфери, які потребують покращення. Оцінки MONEYVAL сприяють покращенню загальної системи ПБК/ФТ на регіональному та глобальному рівнях.

MONEYVAL пропонує своїм країнам-членам технічну допомогу та підтримку у розбудові потенціалу. Ця допомога спрямована на те, щоб допомогти країнам удосконалити свої режими протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, покращити нормативно-правову базу та створити необхідні інституційні можливості для ефективної боротьби з фінансовими злочинами. Зусилля MONEYVAL сприяють гармонізації стандартів і впровадженню передового досвіду. MONEYVAL сприяє співробітництву між своїми державами-членами, сприяючи обміну інформацією та досвідом, пов'язаним з ПВК/ФТ. Ця співпраця допомагає країнам вчитися на успіхах і проблемах одна одної, що призводить до прийняття більш ефективних заходів. MONEYVAL також сприяє співпраці з іншими регіональними органами та міжнародними організаціями, що працюють у сфері фінансового моніторингу.

Виявляючи нові ризики, оцінюючи ефективність існуючих заходів і надаючи рекомендації щодо вдосконалення, MONEYVAL допомагає формувати еволюцію глобальних стандартів фінансового моніторингу. Його оцінки та звіти є цінними джерелами для розробників політики та регуляторних органів. Разом з тим, постійний моніторинг прогресу імплементації міжнародних стандартів гарантує, що країни продовжуватимуть покращувати свої заходи ПВК/ФТ і залишатимуться відданими міжнародним стандартам.

У цілому роль MONEYVAL у розробці міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу є ключовою. Завдяки взаємним оцінкам, технічній допомозі, наращуванню потенціалу та співпраці MONEYVAL сприяє підвищенню ефективності заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, допомагає країнам узгодитись із світовими стандартами та гарантує, що регіональна система протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму залишається надійною та здатною реагувати на нові загрози у фінансовій сфері. система.

Ще однією міжнародною структурою, що сприяє стимулюванню міжнародної співпраці є Егмонтська група – неофіційна мережа підрозділів

фінансової розвідки (ПФР) з усього світу [20]. Група сприяє обміну інформацією, знаннями та співпраці між ПФР-членами для боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та пов'язаними з ними предикатними злочинами. Егмонтська група надає ПФР платформу для безпечного обміну досвідом і фінансовою розвідкою для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (ВК/ФТ). Група також просуває найкращі практики та надає підтримку одна одній у їхніх зусиллях по боротьбі з фінансовими злочинами [46].

Метою Егмонтської групи є проведення зустрічей для ПФР з усього світу для покращення співпраці у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, а також сприяння реалізації національних програм у цій сфері. Ця допомога включає:

- розширення та систематизацію міжнародного співробітництва щодо взаємного обміну інформацією;
- підвищення ефективності ПФР шляхом проведення навчання та сприяння обміну персоналом з метою покращення досвіду та можливостей працівників ПФР;
- сприяння кращому та безпечнішому зв'язку між ПФР за допомогою технологій, зокрема таких як безпечний веб-сайт Egmont Group;
- сприяння кращій координації та допомозі між оперативними підрозділами членів ПФР;
- підвищення оперативної автономності ПФР;
- сприяння створенню ПФР у юрисдикціях з існуючими програмами ПВК/ФТ або програмами, які знаходяться на ранніх стадіях розробки [4].

Егмонтська група розробила основні документи, зокрема Хартію та принципи обміну інформацією між підрозділами фінансової розвідки [20]. Принципи групи щодо обміну інформацією у справах про відмивання грошей ґрунтуються на міжнародних стандартах. Егмонтська група відіграє важливу роль у розвитку міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу

шляхом обміну інформацією для запобігання поширенню відмивання грошей та забезпечення дотримання ПФР міжнародних стандартів.

Євразійська група з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ЄАГ) є регіональним органом, до складу якого входять дев'ять країн, у тому числі Білорусь, Індія та Росія [35]. ЄАГ є регіональним органом у стилі FATF, який спрямований на боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму в Євразійському регіоні. Основною метою групи є розробка та впровадження міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму. ЄАГ співпрацює з іншими міжнародними організаціями з метою розробки та впровадження міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу.

ЄАГ є членом Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і тісно співпрацює з організацією для розробки та впровадження міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу. ЄАГ співпрацює з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) для розробки та впровадження міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу [41]. UNODC є світовим лідером у боротьбі з незаконними наркотиками та міжнародною злочинністю, включаючи відмивання грошей та фінансування тероризму.

Діяльність ЄАГ спрямована на зменшення загроз міжнародного тероризму та забезпечення прозорості, надійності та безпеки фінансових систем держав-членів та їх подальшої інтеграції в міжнародну інфраструктуру протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. діяльності та фінансування тероризму (ПБК/ФТ) відповідно до стандартів FATF та стандартів ПБК/ФТ інших міжнародних організацій, членами яких є країни-члени ЄАГ.

У рамках цієї діяльності ЄАГ проводить взаємну оцінку національних систем протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму країн-членів на основі методології FATF, досліджує типології відмивання коштів та

фінансування тероризму та реалізує програми технічної допомоги країнам-членам Групи, включаючи навчання персоналу [6].

Таким чином, розробка глобальних стандартів і рамок у сфері фінансового моніторингу є динамічним і безперервним процесом під керівництвом таких організацій, як FATF. Ці стандарти створюють спільну основу для співпраці країн у боротьбі з фінансовими злочинами, забезпеченні прозорості та підтримці стабільності та цілісності міжнародної фінансової системи. Завдяки взаємним оцінкам, розбудові потенціалу та регіональному запровадженню ці стандарти спрямовані на створення надійної та гармонізованої глобальної структури для фінансового моніторингу.

Висновки до розділу 1

Міжнародна співпраця у сфері фінансового моніторингу має важливе значення для боротьби з різними видами незаконної діяльності, включаючи відмивання грошей, фінансування тероризму, ухилення від сплати податків та організовану злочинність. Ця діяльність часто включає мережі, які охоплюють кілька юрисдикцій, тому ефективні заходи протидії відмиванню грошей і протидії фінансуванню тероризму вимагають скоординованого підходу. Міжнародні стандарти та найкращі практики, які часто встановлюються такими організаціями, як Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), забезпечують основу для дотримання країнами. Міжнародне співробітництво забезпечує послідовне та ефективне впровадження цих стандартів у всьому світі.

Міжнародне співробітництво сприяє обміну інформацією та розвідданими між підрозділами фінансової розвідки різних країн. Обмін фінансовими даними та статистикою може допомогти виявити підозрілі транзакції, розкрити злочинні мережі та призупинити незаконні фінансові потоки. Оскільки ефективність співпраці між різними відомствами, діяльність яких спрямована на боротьбу з відмиванням грошей, залежить від багатьох чинників: державно-політичної системи, банківського сектору, рівня корупції,

соціально-економічного становища кожної держави, у процесі міжнародного співробітництва, є об'єднуюча специфіка та створення узгоджених підходів до вирішення такої проблеми.

Завдяки цьому розвивається співпраця не лише на урядовому рівні, а й на рівні спецслужб, правоохоронних органів, підрозділів фінансової розвідки та фінансових структур, що дозволяє більш ефективно боротися з відмиванням грошей.

Існує кілька міжнародних організацій, які відіграють значну роль у сфері фінансового моніторингу, зокрема у боротьбі з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншою незаконною фінансовою діяльністю. Деякі з найвидатніших включають: Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Рада з фінансової стабільності (FSB), Комітет експертів з оцінки заходів протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму (MONEYVAL), Егмонтська група, Міжнародний валютний фонд, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Євразійська група з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ЄАГ) та ін. Ці міжнародні організації працюють разом і з країнами-членами для встановлення та впровадження глобальних стандартів фінансового моніторингу, зміцнення співпраці в боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму та підтримки розвитку потенціалу в менш розвинених регіонах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ

2.1. Організація міжнародної співпраці Державної служби фінансового моніторингу України

В умовах глобалізації світової економіки ефективний захист національної економіки значною мірою залежить від роботи нашої держави у сфері протидії легалізації (відмиванню) брудних грошей та фінансуванню тероризму. Така співпраця насамперед включає: налагодження ефективної взаємодії Державної служби фінансового моніторингу України з міжнародними організаціями з питань своєчасного інформування; проведення суміжної діяльності щодо запобігання легалізації (відмиванню) «брудних» коштів (прийняття спільних управлінських рішень, підготовка планів тощо); проведення комплексного аналізу, у тому числі в рамках розпочатих кримінальних проваджень, та проведення регіональних семінарів експертів у сфері фінансового нагляду у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Обґрунтування основних засад протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, дасть змогу побудувати ефективну національну програму протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, з урахуванням національних особливостей країни та використання досвіду розвинених країн у цьому напрямку. Ця тема особливо актуальна в умовах воєнного стану, коли вимога інтеграції у світове економічне співтовариство визначена як пріоритетна. Поглиблення інтеграційних процесів зумовлює ширше впровадження програм боротьби з легалізацією доходів у практику фінансових установ та передбачає поглиблення наукових розробок, спрямованих на адаптацію міжнародного досвіду в Україні.

Система фінансового моніторингу в Україні охоплює практично всіх учасників фінансових послуг і вимагає тісної взаємодії різних міністерств і відомств. Кожен із цих інститутів відіграє в єдиній системі певну, законодавчо визначену роль. Координація діяльності суб'єктів фінансового моніторингу та її методичне забезпечення покладається на спеціально уповноважений орган – Державний служба фінансового моніторингу України, яка є центральним органом виконавчої влади, спеціально уповноваженим органом з питань фінансового моніторингу, діяльність якої координується Кабінетом Міністрів України.

Однією з важливих складових діяльності Державної служби фінансового моніторингу України є налагодження співпраці з міжнародними установами та іноземними партнерами, які відповідають за організацію ефективної протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ПВК/ФТ/ФРЗМЗ).

На сьогодні, Держфінмоніторинг активно співпрацює з Радою Європи (Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL), Конференцією Сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (CEST №198)), Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки, Управлінням ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC), Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (Координатор проектів ОБСЄ в Україні), Європейською Комісією (проект «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні»), Організацією за демократію та економічний розвиток (ГУАМ) та іншими міжнародними партнерами.

З 2002 року представники Держфінмоніторингу на постійній основі беруть участь та представляють інтереси України на Пленарних засіданнях

MONEYVAL, залучаються до типологічних досліджень та взаємних оцінок країн-членів MONEYVAL. Представник Держфінмоніторингу є членом Робочої групи MONEYVAL із взаємних оцінок в рамках процедур 5-го раунду взаємних оцінок країн-членів MONEYVAL. У 2017 році Україна пройшла 5-ий раунд взаємної оцінки національної системи фінансового моніторингу Комітетом MONEYVAL за результатами якого Комітетом MONEYVAL у січні 2018 року було опубліковано Звіт про взаємну оцінку України (див. рис. 2.1).

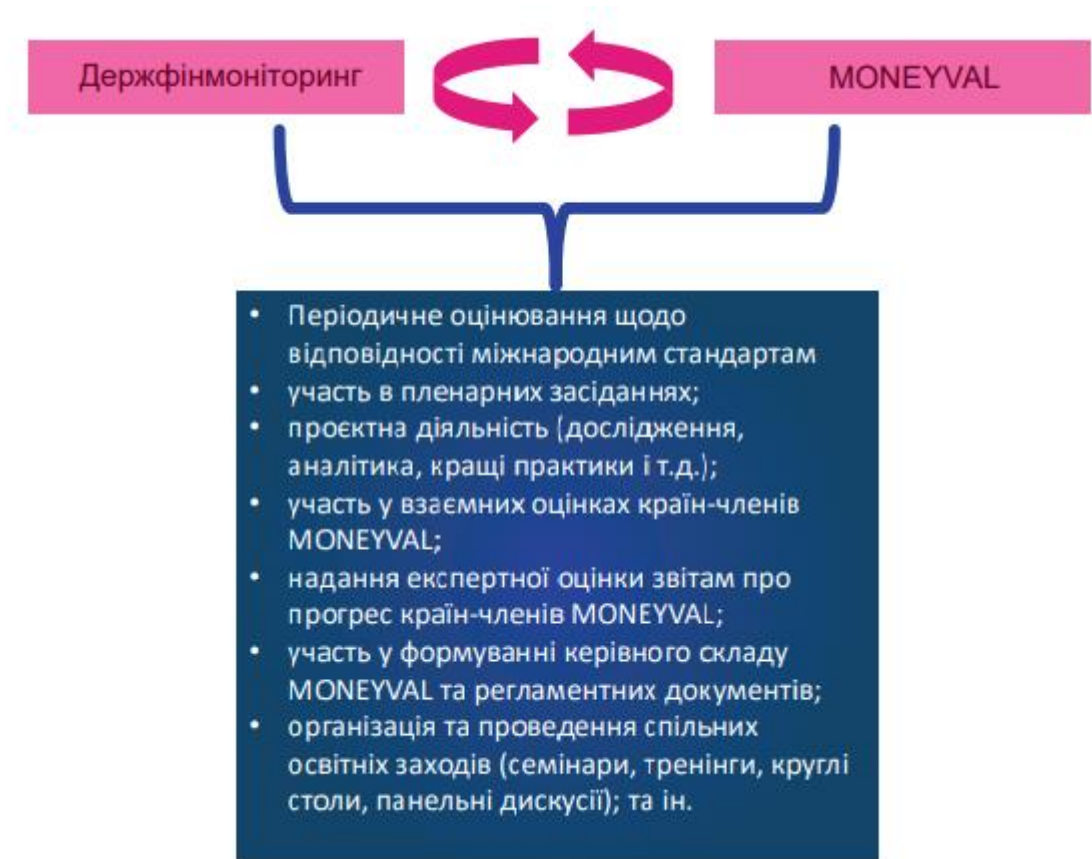

Рис. 2.1. Співпраця Держфінмоніторингу з MONEYVAL [3]

Крім того, Держфінмоніторинг, на постійній основі, бере участь у діяльності Конференції Сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (CEST №198) шляхом надання інформації про стан імплементації Україною як державою-учасницею статей зазначеної Конвенції та участі у міжнародних заходах, які проводяться під егідою Конференції.

Також, представники Держфінмоніторингу беруть участь у заходах, організованих Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), а також Держфінмоніторингом на постійній основі надається інформація на запити FATF.

З 2004 року Держфінмоніторинг є членом Егмонтської групи, яка на сьогодні поєднує підрозділи фінансових розвідок (ПФР) 170 країн світу та забезпечує обмін інформацією між її країнами-членами в розслідуванні ВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Напрямки співпраці Діяльність Держфінмоніторингу в Егмонтській групі ділиться на два напрямки. Перший напрямок, який є основним, – це взаємодія Держфінмоніторингу з ПФР країн-членів Егмонтської групи, в частині інформаційного обміну розвідданими, які стосуються питань ПВК/ФТ, якісні та кількісні показники якої постійно зростають.

У 2007 році Україна стала першою державою на пострадянському просторі, яку було обрано місцем проведення засідань Робочих груп Егмонтської групи. Держфінмоніторинг організував та провів у м. Київ засідання Робочих груп Егмонтської групи, участь в яких взяли 125 представників ПФР та міжнародних експертів.

Представники Держфінмоніторингу постійно беруть активну участь у діяльності Егмонтської групи, зокрема у засіданнях її Робочих груп, Пленарних засіданнях, проектній діяльності, а також здійснюють обмін інформацією з іноземними ПФР через захищений канал зв'язку (ESW) Егмонтської групи.

На 25-му засіданні Егмонтської групи, що відбувалось у вересні 2018 року у м. Сідней (Австралія), Держфінмоніторинг визначено переможцем конкурсу «Найкраща справа Егмонтської групи» із презентацією аналітичного розслідування, що завершилося конфіскацією 1,5 млрд USD в бюджет держави [ЗвітДСФМ за 2018, С.5]. Переможна справа стосувалась багатоступеневого та безпрецедентного за своєю складністю розслідування корупції та відмивання коштів колишніми високопосадовцями України (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Виявлена схема легалізації (відмивання) доходів, одержаних від корупційних діянь [9]

Результати співпраці Протягом 2003 р. – I півріччя 2021 р. Держфінмоніторинг співпрацював зі 157 підрозділами фінансових розвідок, зокрема:

- направлено 8062 запити до ПФР іноземних держав та отримано 7531 відповідь на запити від ПФР іноземних держав;
- отримано 3516 запитів від іноземних ПФР та надано 3727 відповідей до ПФР іноземних держав.

2.2. Напрями співпраці Державної служби фінансового моніторингу

Одним з напрямів співпраці Держфінмоніторингу є участь у засіданнях Робочих груп, Пленарних засіданнях, проєктній діяльності Егмонтської групи. Так, лише протягом останніх років роботи у засіданнях Егмонтської групи Держфінмоніторингом вже здійснено великий комплекс робіт, а саме:

- направлено Егмонтській групі інформацію щодо прикладів кейсів, пов'язаних з приховуванням бенефіціарної власності активів або операцій, щодо транскордонних мереж ВК, щодо торгівлі людьми, боротьби з корупцією, професійних посередників ВК;
- як член проєктної команди взято участь у чотирьох проєктах Егмонтської групи, у двох з яких у ролі співлідера, які стосуються ролі ПФР у поверненні активів, а також ВК, одержаних від корупційних діянь.

Держфінмоніторинг брав участь у проєктах Егмонтської групи, пов'язаних з ПВК, вчиненням тяжких податкових злочинів, кіберзлочинністю та FinTech, співпрацею ПФР з митними органами та ін.; у проєктах робочих груп направлених на дослідження таких питань як боротьба з корупцією, торгівлею людьми та тваринами, тероризмом, лісовим господарством, COVID-19 та ін.

Таким чином, Держфінмоніторинг за останні роки став одним з найактивніших ПФР серед членів Егмонтської групи та займає 2 місце у регіоні по активності у проєктах та іншій діяльності Егмонтської групи.

За сприяння міжнародних організацій (Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC)), Ради Європи, Європейської Комісії, Світового банку, МВФ, ОБСЄ, Організації за демократію та економічний розвиток (ГУАМ), ОЕСР та ін.) Держфінмоніторинг, на постійній основі, бере участь та здійснює проведення міжнародних семінарів та конференцій за участю міжнародних експертів – представників підрозділів фінансових розвідок інших країн, правоохоронних органів, державних регуляторів, суддів та інших учасників системи.

Так, в рамках розбудови інституційної спроможності у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, з 2017 року Держфінмоніторинг активно співпрацює з Європейською Комісією в рамках проекту «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні».

З метою зміцнення потенціалу системи фінансового моніторингу протидіяти ВК/ФТ/ФРЗМЗ, Держфінмоніторинг, на постійній основі, співпрацює з Координатором проектів ОБСЄ в Україні в рамках щорічних проектів у зазначеній сфері.

Будучи однією з найрозвиненіших фінансових розвідок світу та маючи високу репутацію, Держфінмоніторинг постійно надає консультативну допомогу підрозділам фінансових розвідок інших країн світу щодо розвитку та вдосконалення їх національних систем ПВК/ФТ/ФРЗМЗ. Як приклад, фінансові розвідки Білорусі, Вірменії, Молдови, Киргизії, Казахстану, Азербайджану, та Таджикистану, яким Держфінмоніторинг надавав спонсорську допомогу, стали повноправними членами Егмонтської групи підрозділів фінансової розвідки

Держфінмоніторинг, з метою запобігання виникненню передумов для ВК/ФТ; підвищення ефективності взаємодії з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована ПВК/ФТ, підвищення кваліфікації спеціалістів тощо, активно співпрацює з Радою Європи (Комітет MONEYVAL), Конференцією Сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (CEST № 198), Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки, Управлінням ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC), Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (Координатор проектів ОБСЄ в Україні), Європейською Комісією (проект «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні»), Організацією за демократію та економічний розвиток (ГУАМ) та іншими міжнародними партнерами. З

2002 р. представники Держфінмоніторингу на постійній основі беруть участь та представляють інтереси України на пленарних засіданнях MONEYVAL (більш ніж 60), залучаються до типологічних досліджень та взаємних оцінок країн-членів MONEYVAL. Представники Держфінмоніторингу є членами Робочої групи MONEYVAL із взаємних оцінок в рамках процедур 5-го раунду взаємних оцінок країн-членів MONEYVAL (див. рис. 2.3).

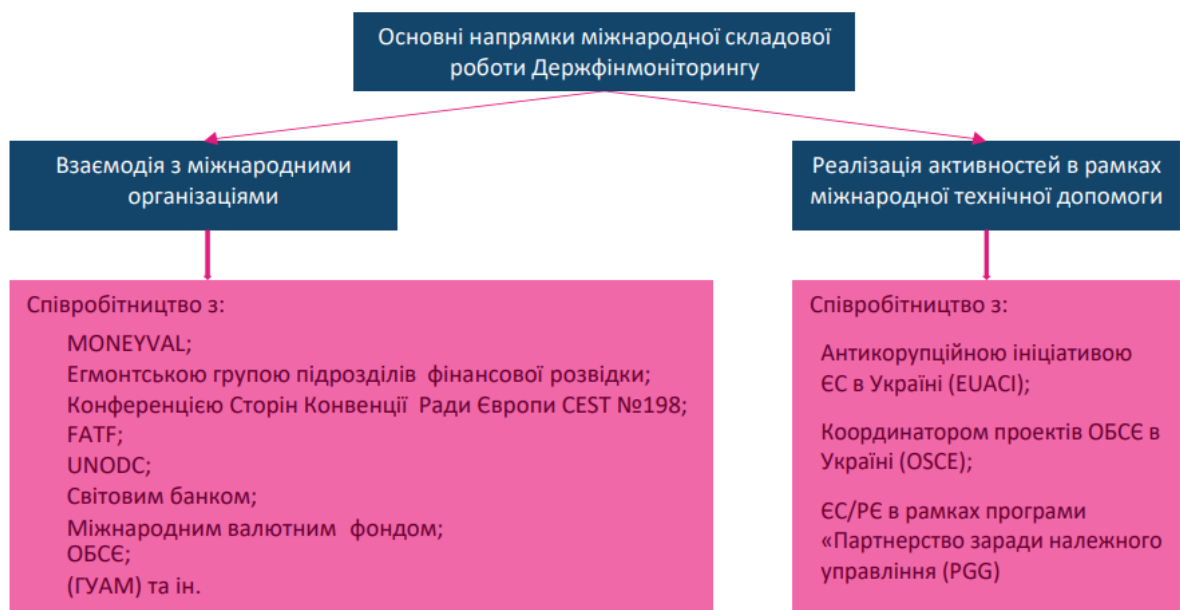

Рис. 2.3. Основні напрямки міжнародної діяльності Держфінмоніторингу [3]

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.09.2002 № 1371 «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна» Держфінмоніторинг відповідальний за співробітництво із Комітетом MONEYVAL, Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки, Конференцією Сторін Конвенції Ради Європи CEST № 198, Євразійською групою з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (у статусі спостерігача).

Держфінмоніторинг на постійні основі бере активну участь у заходах, в рамках співробітництва із НАТО та ЄС. Так, Служба відповідальна за заходи визначені щорічними національними програмами Україна-НАТО. Представники Держфінмоніторингу беруть участь у заходах, що організовуються під егідою НАТО (засідання Урядових органів, тренінги, круглі столи, робочі зустрічі та ін.). Керівництво Служби входить до Урядової Комісії з питань координації євро - атлантичної інтеграції. Водночас, Держфінмоніторинг, будучи відповідальним за блок заходів щодо ПВК/ФТ спрямовує свою діяльність на наближення національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Так, Держфінмоніторинг на постійній основі:

- презентує результати роботи на засіданнях спільних керівних органів Уряду та ЄС (Комітет Асоціації Україна-ЄС, спеціалізовані підкомітети, кластери і т.д.);
- звітує перед Урядом щодо виконання Угоди про Асоціацію Україна-ЄС, а також щодо виконання Україною заходів в рамках лібералізації візового режиму з ЄС;
- веде конструктивний діалог із представниками ЄС в частині виконання Україною зобов'язань в рамках отримання та використання макрофінансової допомоги ЄС; і т.п.

Крім того, Держфінмоніторинг, на постійній основі, бере участь у діяльності Конференції Сторін Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (CEST № 198) шляхом надання інформації про стан імплементації Україною як державою-учасницею статей зазначеної Конвенції та участі у міжнародних заходах, які проводяться під егідою Конференції. Представники Держфінмоніторингу беруть участь у заходах, організованих FATF, а також Держфінмоніторингом на постійній основі надається інформація на запити FATF. Будучи однією з найрозвиненіших фінансових розвідок світу та маючи високу репутацію, Держфінмоніторинг надає консультативну

допомогу ПФР інших країн світу щодо розвитку та вдосконалення їх національних систем ПВК/ФТ.

Таблиця 2.1

Оцінки міжнародних організацій в офіційних звітах щодо ефективності діяльності Державної служби фінансового моніторингу України [3]

FATF лютий 2004 р.	Держфінмоніторинг України має потенціал бути дуже ефективним підрозділом фінансової розвідки. Команда оціночної місії була вражена його досягненнями і планами на майбутнє. Держфінмоніторинг активно збирає, аналізує та передає інформацію щодо підозрілих або незвичайних операцій компетентним органам України
МВФ вересень 2005 р.	Держфінмоніторинг швидко розвинув свій потенціал у плані забезпечення всіх компонентів, необхідних для виконання функцій ПФР
Оціночна місія ЄС в Україні травень 2006 р.	Держфінмоніторинг має ефективну стратегію попередження відмивання коштів. Держфінмоніторинг – молода організація і тому не змушена була боротися і з усталеними структурами та методиками. Це, мабуть, найпередовіший орган в Україні. Його слід виділити як взірць «найкращого досвіду», на який повинні рівнятися інші правоохоронні організації
MONEYVAL 3 раунд оцінок березень 2009 р.	Традиційні для підрозділу фінансової розвідки завдання (отримання, аналіз та розповсюдження повідомлень про підозрілі операції) ефективно виконуються Держфінмоніторингом, який через Єдину інформаційну систему має прямий доступ до численних баз даних державних органів України
Оціночна місія ЄС в Україні жовтень 2015 р.	Прогрес також був досягнутий у питанні координації тренувальних програм різних правоохоронних органів та партнерів. Держфінмоніторинг займає лідируючу позицію. Позитивним є те, що ПФР та його Навчальний центр продовжують викладати керівні принципи для приватного сектора
MONEYVAL 5 раунд оцінок січень 2018 р.	Підрозділ фінансової розвідки (Держфінмоніторинг) випускає високоякісну фінансову розвідувальну інформацію та стратегічний аналіз на основі широкого кола джерел, включаючи дуже велику кількість повідомлень, поданих СПФМ. Співпраця на оперативному рівні та обмін інформацією між органами влади в цілому є позитивною, особливо там, де задіяний ПФР

З початку російської військової агресії Державна служба фінансового моніторингу України, як підрозділ Державної фінансової розвідки України, максимально зосередила свою увагу на вживанні заходів щодо притягнення країни-терориста до міжнародної відповідальності за злочини проти мирного людства, зокрема відмивання коштів. «брудних» грошей, фінансування тероризму та фінансування зброї масового знищення.

Після початку воєнного стану Держфінмоніторинг переглянув та оновив пріоритети роботи. Спільно з вітчизняними та закордонними партнерами Держфінмоніторинг спрямовував свої заходи на такі пріоритетні напрями [10]:

- співпраця з FATF з метою застосування санкцій до російської федерації з метою виключення її з членства в цій організації та включення до «чорного списку» FATF;
- координація роботи з Комітетом експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL);
- співпраця з Егмонтською групою щодо санкцій проти Російської Федерації та виключення її з членства в цій організації;
- співпраця з іншими регіональними організаціями типу FATF, зокрема з APG, з метою ізоляції російської федерації;
- забезпечення спільних фінансових розслідувань з іноземними ПФР та співпраці з іноземними органами фінансового нагляду та відповідними криптовалютними організаціями щодо запобіжних заходів, пов'язаних з бізнесом з російської федерації;
- блокування рахунків колаборантів, розслідування справ державних зрадників, ведення звітів про фінансові операції, припинення фінансових операцій, участь у роботі групи «*Task Force*» та передача зведених матеріалів до правоохоронних органів;
- координація роботи з суб'єктами державного фінансового моніторингу та підготовка методологічної інформації для СПФМ, а також взаємодія з громадськістю;
- проведення національної оцінки ризиків та оцінки негативного впливу російської федерації на світовий порядок і глобальну фінансову безпеку тощо.

Діяльність Держфінмоніторингу у 2022 році на міжнародному рівні була спрямована на ізоляцію російської федерації у сфері протидії легалізації та включала підготовку та передачу:

- понад 200 повідомлень регуляторам фінансового сектора майже 140 країн і юрисдикцій щодо посилення заходів фінансового нагляду по відношенню до фізичних осіб російської федерації;
- звернення до депутатів Європарламенту та Бундестагу;
- листи до Посольств України в Сполучених Штатах Америки, Федеративної Республіки Німеччина, Французької Республіки, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії та ООН;
- листи до голів делегацій організацій та країн, спостерігачів та асоційованих членів FATF щодо застосування санкцій проти російської федерації на сторінці FATF.

У 2022 році Держфінмоніторингом було забезпечено ідентифікацію активів підсанкційних осіб, блокування російських активів за кордоном та обмеження доступу до таких активів за кордоном і на різних фінансових і криптоплатформах. У тісній співпраці з криптопровайдерами з України та світу запроваджено механізм спонтанного блокування криптогаманців російської федерації. У цій частині Держфінмоніторинг направив звернення до криптовалютної біржі Binance з конкретними пропозиціями щодо заходів щодо стримування агресії рф на ринку віртуальних активів, після чого 20 березня 2022 року Binance змінила свою політику, заклавши можливість P2P-транзакцій для низки російських банків і платіжних систем, які потрапили в санкційний список. Крім того, впроваджено інші практичні заходи, пов'язані з блокуванням російських криптоактивів і операцій резидентів росії.

У складі Egmont Group Держфінмоніторинг у 2022 році працював із 147 іноземними фінансовими розвідками через закриті електронні канали зв'язку. У квітні 2022 року Держфінмоніторинг подав до АПГ заяву про позбавлення російської федерації статусу спостерігача у зазначеній міжнародній

організації, яка була схвалена на пленарному засіданні 26-28 липня 2022 року в Куала-Лумпурі (Малайзія) [10].

Враховуючи режим воєнного стану, Держфінмоніторинг негайно відреагував та у найкоротші терміни скоригував пріоритети своєї діяльності та, використовуючи всі необхідні ресурси, невідкладно долучився до захисту національної фінансової системи від дій російських окупантів та їхніх поплічників. Ця робота проводилася як на міжнародному, так і на національному рівнях.

2.3. Обмін інформацією з іноземними підрозділами фінансової розвідки

Обмін інформацією між різними підрозділами фінансової розвідки в різних країнах є критично важливим аспектом боротьби з фінансовими злочинами, такими як відмивання грошей, фінансування тероризму та інша незаконна діяльність. Цей обмін допомагає країнам співпрацювати та обмінюватися відповідними даними для виявлення, відстеження та запобігання фінансовим правопорушенням. Суть процедури полягає в кількох основних етапах:

Правова база та угоди: країни, як правило, встановлюють правову базу або угоди, які визначають умови обміну інформацією. Це може включати двосторонні угоди, міжнародні договори, меморандуми про взаєморозуміння або участь у багатосторонніх організаціях, спрямованих на боротьбу з фінансовими злочинами.

Уповноважені контактні особи: кожна країна призначає спеціальні органи чи підрозділи, відповідальні за обмін фінансовою розвідкою. Ці підрозділи зазвичай є частиною правоохоронних органів, органів фінансового регулювання або спеціалізованих підрозділів фінансової розвідки (ПФР).

Інформаційний запит: коли країні потрібна інформація, пов'язана з певним фінансовим розслідуванням або підозрілою транзакцією, вона

надсилає офіційний запит уповноваженій контактній точці контрагента. Цей запит має містити відповідні деталі, такі як характер розслідування, тип необхідної інформації та правові підстави для запиту.

Обмін даними: Запитувана країна розглядає запит і оцінює, чи відповідає він їх законодавчій та нормативній базі. У разі схвалення відповідна фінансова розвідка надається безпечно та конфіденційно. Це може включати записи транзакцій, інформацію про обліковий запис, деталі бенефіціарного власника тощо.

Конфіденційність і захист даних: Обмінювана інформація обробляється з максимальною конфіденційністю для захисту конфіденційної інформації та поточних розслідувань. Правила та протоколи щодо захисту даних дотримуються, щоб забезпечити належну обробку особистої та фінансової інформації.

Своєчасність і співпраця: Ефективна комунікація та співпраця мають вирішальне значення в обміні інформацією. Своєчасні відповіді на запити та постійне спілкування допомагають підтримувати ефективність міжнародних зусиль проти фінансових злочинів.

Зворотній зв'язок і подальші дії: після того, як інформацію буде надано, країна, яка подає запит, може надати відгук або оновлену інформацію про те, як ця інформація сприяла її розслідуванню. Ця петля зворотного зв'язку допомагає з часом зміцнити довіру та зміцнити співпрацю.

Обмеження щодо використання: інформація, якою обмінюється, зазвичай призначена для конкретних цілей розслідування чи розвідки та може мати обмеження щодо її використання поза цими цілями. Очікується, що країни поважатимуть ці обмеження та не використовуватимуть інформацію для не пов'язаних із цим питань.

Постійне вдосконалення: у міру розвитку фінансових злочинів також розвиваються процедури обміну інформацією. Країни працюють разом, щоб адаптувати свої процеси, обмінюватися найкращими практиками та покращувати ефективність і результативність співпраці.

Важливо зазначити, що специфіка цих процедур може відрізнятися залежно від залучених країн, їхньої правової бази та характеру фінансової розвідки, якою обмінюються. Крім того, міжнародні організації, такі як Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), відіграють певну роль у встановленні стандартів і вказівок для глобальної співпраці у боротьбі з фінансовими злочинами.

Державна служба фінансового моніторингу України здійснює обмін інформацією з 167 іноземними ПФР здійснюється через захищений канал зв'язку Egmont Secure Web (ESW). Обмін інформацією здійснюється спонтанно і на запит за принципом взаємності. Додатково, для покращення ефективності обміну інформацією Держфінмоніторингом укладено Меморандуми про взаєморозуміння з 82 іноземними ПФР, що дозволяє швидко та конструктивно надавати найширший спектр відповідної інформації.

Обмін Держфінмоніторингом розвідданими з країнами-членами Егмонтської групи не обмежується лише інформацією щодо фінансових операцій, які можуть стосуватися відмивання коштів та їх учасників. Її перелік є значно ширшим та стосується фінансових операцій, пов'язаних з фінансуванням тероризму, предикатними злочинами, такими як корупція, ухилення від сплати податків, шахрайство, торгівля людьми, наркотиками та великою кількістю інших злочинів (рис. 2.4).

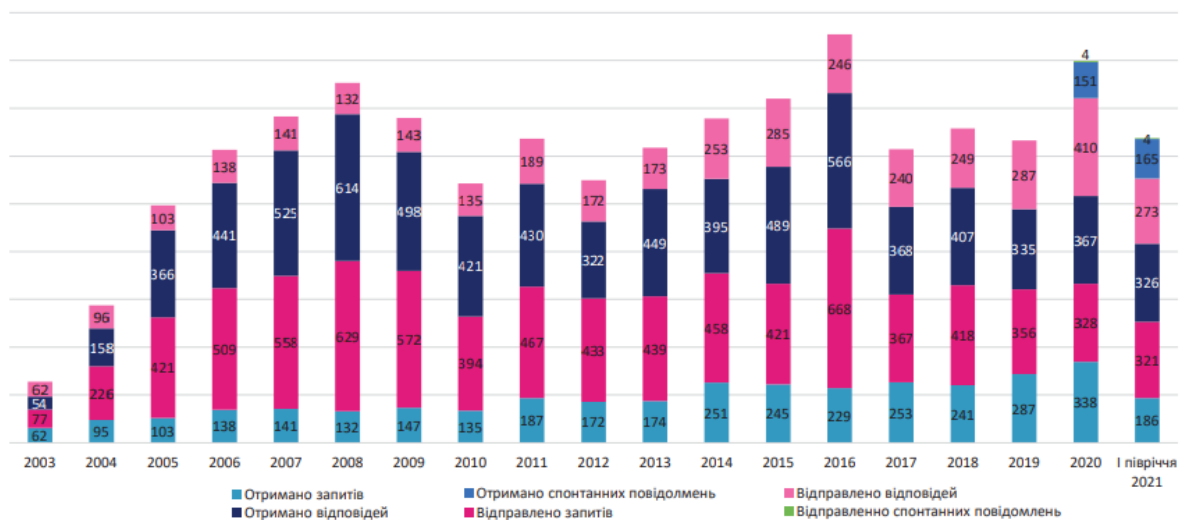

Рис.2.4. Обмін інформацією з іноземними ПФР [3]

Держфінмоніторинг забезпечує взаємодію та інформаційний обмін з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована на протидію відмиванню коштів / фінансування тероризму / фінансування розповсюдження зброї масового знищення. У 2022 році Держфінмоніторингом забезпечено взаємодію та інформаційний обмін з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями. Держфінмоніторинг співпрацював зі 147 ПФР. Протягом 2022 року Держфінмоніторингом направлено 1 242 запити до 147 ПФР іноземних держав та отримано 965 відповідей на запити від 104 ПФР іноземних держав. Також, Держфінмоніторингом було отримано 245 запитів від 46 іноземних ПФР та надано 395 відповідей до 67 ПФР іноземних держав (рис. 2.5).

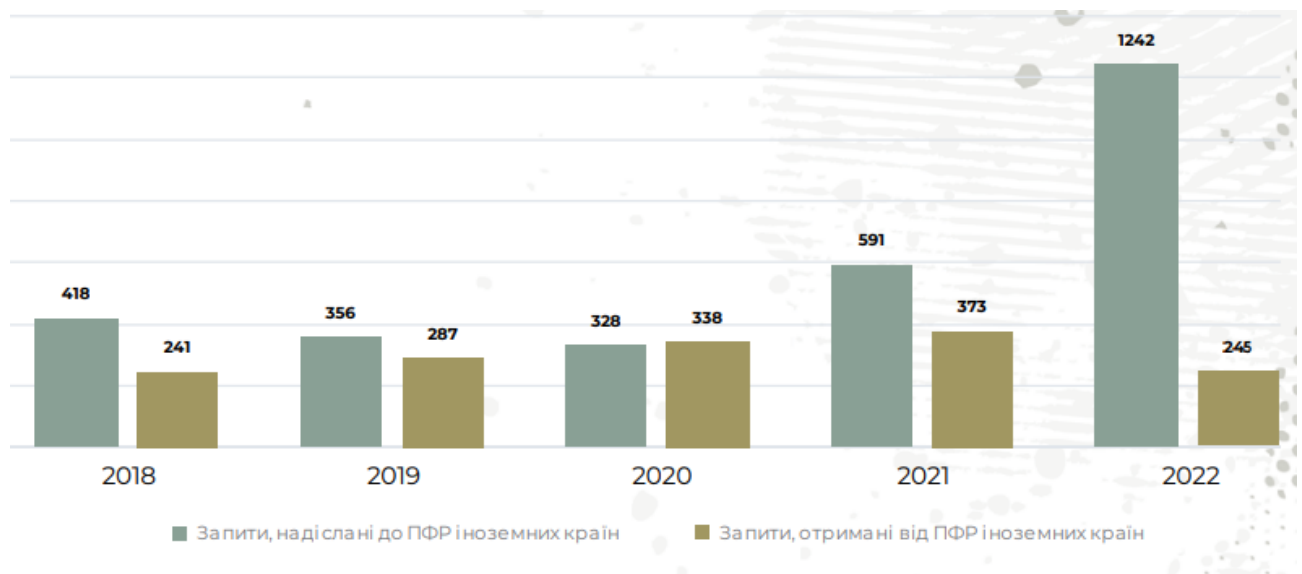

Рис. 2.5. Статистика надісланих та отриманих запитів [10]

У 2022 році Держфінмоніторингом найбільш активний обмін інформацією, в частині направлення запитів, здійснювався з:

- ПФР Республіки Кіпр (відправлено 59 запитів);
- ПФР Швейцарської Конфедерації (відправлено 54 запити);
- ПФР Сполучених Штатів Америки (відправлено 46 запитів);
- ПФР Республіки Польща (відправлено 43 запити);

- ПФР Об'єднаних Арабських Еміратів (відправлено 38 запитів);
- ПФР Сполученого Королівства (відправлено 37 запитів).

Також у 2022 році найбільшу кількість запитів Держфінмоніторингом отримано від:

- ПФР Республіки Польща (отримано 36 запитів);
- ПФР Латвійської Республіки (отримано 32 запити);
- ПФР Словацької Республіки (отримано 22 запити);
- ПФР Чеської Республіки (отримано 17 запитів);
- ПФР Литовської Республіки (отримано 11 запитів);
- ПФР Сполучених Штатів Америки (отримано 9 запитів);
- ПФР Князівства Ліхтенштейн (отримано 8 запитів).

Висновки до розділу 2

Система фінансового моніторингу в Україні охоплює практично всіх учасників фінансових послуг і потребує тісної взаємодії різних міністерств і відомств. Кожен із цих інститутів відіграє в єдиній системі певну, законодавчо визначену роль. Координація діяльності суб'єктів фінансового моніторингу та її методичне забезпечення покладаються на спеціально уповноважений орган – Держфінмоніторинг України, центральний орган виконавчої влади, спеціально уповноважений орган з питань фінансового моніторингу, діяльність якого координується Кабінетом Міністрів України.

Однією з важливих напрямків діяльності Держфінмоніторингу України є налагодження співпраці з міжнародними інституціями та іноземними партнерами, відповідальними за організацію ефективної боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Представники Держфінмоніторингу беруть участь у заходах, організованих Групою з розробки фінансових заходів протидії відмиванню

коштів (FATF). Одним із напрямів співпраці у сфері державного фінансового моніторингу є участь у засіданнях робочих груп, пленарних засіданнях та проектній діяльності Егмонтської групи.

Державна служба фінансового моніторингу України на постійній основі:

- представляє результати роботи на засіданнях спільних урядових та керівних органів ЄС (Комітет асоціації Україна-ЄС, профільні підкомітети, кластери тощо);

- звітує перед Урядом про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та про виконання Україною заходів у рамках лібералізації візового режиму з ЄС;

- веде конструктивний діалог з представниками ЄС щодо виконання Україною своїх зобов'язань у рамках отримання та використання макрофінансової допомоги ЄС.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ ПІДРОЗДІЛАМИ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ

3.1. Переваги міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу

Міжнародна співпраця у сфері фінансового моніторингу пропонує кілька значних переваг, особливо в контексті сучасного глобалізованого та взаємопов'язаного світу. Ось деякі основні переваги:

1. Покращене виявлення та попередження фінансових злочинів: співпраця з іншими країнами дозволяє обмінюватися інформацією, досвідом і ресурсами, що значно покращує здатність виявляти та запобігати різноманітним фінансовим злочинам, таким як відмивання грошей, фінансування тероризму, шахрайство та корупція. Це надзвичайно важливо, оскільки багато з цих незаконних дій часто виходять за межі державних кордонів.

2. Використання спеціалізованих знань: різні країни можуть мати унікальні знання, інструменти або технології, які можуть бути корисними для виявлення та розуміння нових і складних фінансових загроз. Працюючи разом, країни можуть об'єднати свої спеціальні знання, що призведе до більш ефективного моніторингу та регулювання.

3. Більша ефективність моніторингу транснаціональних транзакцій: фінансові транзакції можуть легко перетинати кордони, що ускладнює ефективний контроль для окремих країн. Міжнародне співробітництво дає змогу отримати більш повний погляд на транскордонні транзакції, що ускладнює те, щоб незаконні кошти залишалися непоміченими.

4. Координація регуляторних стандартів: співпраця гарантує, що країни можуть узгодити свої регуляторні стандарти та найкращі практики. Це допомагає створити більш згуртовану та надійну глобальну фінансову систему, яка менш схильна до вразливості та потрясінь. Міжнародне співробітництво

має потенціал для зменшення регуляторного тягаря та бар'єрів для торгівлі, стимулювання розробки та використання штучного інтелекту, посилення ринкової конкуренції на глобальному рівні.

5. Стимування та санкції: спільні зусилля можуть призвести до більш жорстких правоохоронних заходів, наприклад, санкцій проти організацій, причетних до фінансових злочинів. Загроза скоординованих міжнародних дій може діяти як стримуючий фактор для тих, хто бере участь у незаконній фінансовій діяльності.

6. Оптимізація ресурсів: моніторинг фінансової діяльності може бути ресурсомістким. Поділяючи тягар моніторингу, країни можуть оптимізувати свої ресурси та зосередитися на сферах, де їх досвід найбільше потрібен. Національні уряди активізували співпрацю для сприяння стабільності та створення рівних умов гри на міжнародних фінансових ринках. Форуми міжнародного співробітництва, такі як Базельський комітет і Рада з фінансової стабільності, мають важливе значення для забезпечення стабільності світової фінансової системи.

7. Міжнародна співпраця у сфері фінансового моніторингу сприяє більш стабільній і безпечній глобальній фінансовій системі. Зменшення ризику фінансових злочинів і нестабільності приносить користь не лише окремим країнам, а й світовій економіці в цілому. У сучасних умовах все більше актуалізується питання сприяння глобальній монетарній та фінансовій стабільності. Так, Банк міжнародних розрахунків (*BIS*) надає центральним банкам і органам фінансового нагляду форум для діалогу та співпраці, де вони можуть вільно обмінюватися інформацією, досягати спільного розуміння та приймати рішення про спільні дії. Завдяки своїй програмі регулярних зустрічей і підтримці основних світових установників стандартів для міжнародної фінансової системи *BIS* допомагає сприяти діалогу між центральними банками та наглядовими органами для сприяння глобальній валютній та фінансовій стабільності [19].

8. Розбудова довіри та впевненості: спільні зусилля у сфері фінансового моніторингу демонструють прагнення до прозорості та підзвітності. Це зміцнює довіру та впевненість між націями, інвесторами, фінансовими установами та громадськістю, що є важливим для безперебійного функціонування глобальної фінансової системи.

9. В умовах, коли фінансові злочинці постійно вдосконалюють свою тактику, використовуючи нові технології та правові прогалини все більш нагальною стає адаптація фінансових структур до нових загроз. Відтак міжнародна співпраця дозволяє більш оперативно реагувати на нові загрози, забезпечуючи ефективність моніторингу в середовищі, що швидко змінюється. Міжнародна співпраця має важливе значення для повернення активів, які були приховані за кордоном. Успішне повернення активів часто залежить від допомоги іноземних юрисдикцій. Практики, які працюють над поверненням активів, дотримуються загальних принципів розслідування, ведення переговорів, взаємної співпраці та взаємоповаги.

10. Підвищення довіри: Зусилля, спрямовані на покращення участі громадян у моніторингу співробітництва в галузі розвитку, мають позитивні переваги підвищення довіри між урядами та громадськістю [23]. Процес фінансування розвитку, який зосереджений на підтримці виконання угод і зобов'язань, досягнутих під час трьох конференцій і самітів ООН в економічній і соціальній сферах, включаючи Порядок денний до 2030 року та Цілі сталого розвитку (ЦСР), також виступає як платформа для обговорення якості, впливу та ефективності співпраці у сфері фінансового моніторингу.

Загалом міжнародна співпраця між державними органами, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами має вирішальне значення для підтримки високих нормативних стандартів і рівних умов гри, розширення доступу до безпечних і доступних фінансових послуг і зниження вартості внутрішніх і транскордонних платежів [28]. Міжнародне співробітництво у сфері фінансового моніторингу може сприяти внутрішньому економічному процвітанню, забезпечувати фінансову стабільність, максимізувати перевагу

масштабу, зменшити регулятивний тягар і бар'єри для торгівлі, сприяти успішному відновленню активів і сприяти глобальній монетарній і фінансовій стабільності.

Отже, міжнародне співробітництво у сфері фінансового моніторингу має важливе значення для вирішення проблем, які створюють глобальні фінансові мережі, сприяє стабільності, прозорості та підзвітності, одночасно зміцнюючи колективну здатність боротися з фінансовими злочинами.

В умовах сьогодення актуалізуються питання виявлення та попередження фінансових злочинів. Фінансові злочини можуть завдати значної шкоди економіці та суспільству, тому виявлення та запобігання фінансовим злочинам є надзвичайно важливим. До методів виявлення та запобігання фінансовим злочинам відносять:

- моніторинг транзакцій: фінансові установи використовують системи моніторингу транзакцій для виявлення підозрілих транзакцій, які можуть бути пов'язані з фінансовими злочинами, такими як відмивання грошей, шахрайство та фінансування тероризму. Фінансові злочини, які останніми роками стали критичною проблемою в усьому світі, завдають значної шкоди економіці та суспільству. Доходи від фінансових злочинів відповідають значній частці світового ВВП. Тому контролюючі органи постійно розробляють нові тактики боротьби з фінансовими злочинами. Крім того, з розвитком технологій злочинці розробляють нові тактики. Сьогодні найпоширенішими фінансовими злочинами є фінансування тероризму, відмивання грошей, корупція та шахрайство [45]. Ці системи використовують прогнозну аналітику та моделі оцінки ризиків, щоб визначити пріоритет транзакцій за рівнем ризику та виявити аномалії;

- відповідність нормативним вимогам: фінансові установи повинні дотримуватися нормативних актів, які вимагають від них повідомляти про підозрілі операції та вести облік операцій клієнтів. Оскільки організації розширюють свої пропозиції цифрових послуг, щоб задовольнити попит споживачів, фінансові злочинці стають все більш витонченими у своїх схемах

виявлення та використання вразливостей. Ставки високі: поряд зі значними штрафами за недотримання вимог і примусовими діями репутаційна шкода від відмивання грошей може вплинути на майбутні втрати доходів і операційні витрати [29]. Дотримання цих правил допомагає стримувати злочинців від використання фінансових установ для незаконної діяльності;

- розслідування: фінансові установи та правоохоронні органи розслідують підозрілі операції, щоб визначити, чи вони пов'язані з фінансовими злочинами. Незалежно від того, чи йдеться про шахрайство, відмивання грошей, корупцію, торгівлю наркотиками чи торгівлю людьми, фінансові злочини є серйозною проблемою для кожного в суспільстві. Загальна вартість оцінюється в трильйони фунтів стерлінгів, а людські втрати можуть бути руйнівними [27]. Розслідування включають збір доказів, опитування свідків, аналіз фінансових записів тощо;

- навчання: фінансові установи проводять навчання для своїх співробітників, щоб допомогти їм виявляти та запобігати фінансовим злочинам. У 2018 році Всесвітній економічний форум зазначив, що шахрайство та фінансові злочини є індустрією на трильйон доларів, повідомивши, що тільки в 2017 році приватні компанії витратили приблизно 8,2 мільярда доларів на заходи щодо боротьби з відмиванням грошей (*AML*). Згідно з проведеною оцінкою, на кожен долар, отриманий від шахрайства, установи втрачають майже три долари, якщо до самих втрат від шахрайства додати ще супутні витрати [47]. Ризики для банків виникають через різноманітні фактори, включаючи вразливість до шахрайства і фінансових злочинів, властивих автоматизації та цифровізації, значне зростання обсягів транзакцій та більша інтеграція фінансових систем всередині країни та на міжнародному рівні. Кіберзлочинність і зловмисне хакерство також посилюються. Разом з тим у сфері фінансових злочинів регулюючі органи постійно переглядають правила, дедалі більше враховуючи незаконну торгівлю та відмивання грошей, а уряди застосовують економічні санкції проти окремих країн, державних і приватних компаній, фізичних осіб.

Водночас доволі часто установи заявляють, що наявні підходи до боротьби з такими злочинами не є достатньо ефективними з численними загрозами та небезпеками. У зв'язку з цим керівники компаній організовують на постійній основі коротко- та довгострокові курси, навчальні тренінги, семінари тощо. Така практика є відправною точкою ефективного та ефективного управління ризиком шахрайства. Навчання може включати такі теми, як виявлення шахрайства, боротьба з відмиванням грошей і кібербезпека [40];

– технології: фінансові установи використовують такі технології, як штучний інтелект і машинне навчання, щоб виявляти та запобігати фінансовим злочинам [37]. Розуміючи потенційні переваги та обмеження технологій у виявленні та запобіганні фінансовим злочинам, фінансові установи можуть приймати обґрунтовані рішення про те, як найкращим чином захистити свої активи та своїх клієнтів. Як вважають фахівці штучний інтелект і машинне навчання мають потенціал зробити революцію у виявленні та запобіганні фінансовим злочинам. Штучний інтелект означає здатність комп'ютерних систем виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського інтелекту, наприклад, розпізнавати шаблони та приймати рішення на основі даних. Машинне навчання – це підмножина штучного інтелекту, яка дозволяє комп'ютерним системам навчатися та вдосконалюватися на основі досвіду без явного програмування. Штучний інтелект і машинне навчання можна використовувати для виявлення закономірностей і аномалій у фінансових операціях, що робить їх цінними інструментами в боротьбі з фінансовими злочинами. Наприклад, виявлення аномалій може ідентифікувати незвичайні закономірності у фінансових операціях, які можуть свідчити про шахрайство. Аналіз мережі може виявити зв'язки між фізичними та юридичними особами у фінансових операціях та допомогти слідчим розкрити складні схеми фінансових злочинів. Прогнозне моделювання можна використовувати для аналізу історичних даних, щоб визначити потенційні ризики фінансових злочинів і запобігти їм до того, як вони виникнуть. Такі новітні технології

можуть аналізувати великі обсяги даних і виявляти шаблони, які можуть вказувати на шахрайську діяльність.

Таким чином, фінансові установи та правоохоронні органи використовують багатогранний підхід для виявлення та запобігання фінансовим злочинам. Це включає моніторинг транзакцій, дотримання нормативних вимог, розслідування, навчання та технології. Ці методи необхідні для захисту цілісності фінансової системи та запобігання фінансовим злочинам.

3.2. Удосконалення механізмів обміну даними у системі фінансового моніторингу

Удосконалення механізмів обміну даними між підрозділами фінансової розвідки (ПФР) має вирішальне значення для ефективної співпраці у боротьбі з фінансовими злочинами. Ось кілька способів покращення механізмів обміну даними між ПФР:

1. Встановлення довіри. Оскільки обмін інформацією між ПФР базується на довірі, створення ПФР, яке викликає довіру з боку своїх контрагентів, є ключовим для ефективного обміну даними. Цього можна досягти шляхом впровадження найкращих практик обміну інформацією, таких як використання захищених каналів зв'язку та захист конфіденційної інформації [42].

2. Операційні механізми. ПФР можуть отримати вигоду від застосування операційних механізмів у співпраці з правоохоронними органами, зокрема з відділом по боротьбі з фінансовими злочинами, та отримати взаємну вигоду від доступу до джерел інформації та обміну досвідом. У свою чергу правоохоронним органам легше отримати доступ до інформації, отриманої ПФР, та використати її під час розслідувань, що, безумовно, підвищує її цінність. ПФР – це органи, які отримують звіти про підозрілі операції від

фінансових установ та інших осіб і організацій, аналізують їх і передають отриману інформацію місцевим правоохоронним органам та іноземним ПФР для боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншими фінансовими злочинами.

3. Інструкції щодо обміну інформацією. Хоча кожне ПФР діє відповідно до різних інструкцій, більшість ПФР можуть обмінюватися інформацією з іноземними ПФР-партнерами відповідно до певних положень. Крім того, багато ПФР можуть надавати інші державні адміністративні дані та публічну інформацію своїм колегам, що також може бути дуже корисним для слідчих підрозділів.

В Україні відповідно до Базового Закону та Порядків надання та розгляду узагальнених матеріалів, затверджених наказом Міністерства фінансів України та правоохоронними органами, експертна комісія Держфінмоніторингу з розгляду узагальнених матеріалів та додаткових узагальнених матеріалів, підготовлених для подання правоохоронним та розвідувальним органам, за наявності достатніх підстав, приймає рішення щодо направлення таких матеріалів до правоохоронних та розвідувальних органів [10].

4. Відділ міжнародного співробітництва та обміну інформацією. Відділ міжнародного співробітництва та обміну інформацією займається питаннями багатостороннього та двостороннього співробітництва. Він може сприяти обміну інформацією між ПФР і надавати вказівки щодо найкращих практик обміну інформацією.

5. Правила захисту даних. Правила захисту даних, які застосовуються до ПФР, мають вирішальне значення для забезпечення конфіденційності та безпеки негласної інформації. Фінансова інформація може відігравати ключову роль у боротьбі з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та боротьбі з організованою злочинністю в цілому. Запобігання та боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму були головними пріоритетами Стратегії безпеки Європейського Союзу (ЄС) на 2020-2025 рр., чим можна пояснити швидкий розвиток законодавчих заходів щодо подальшого регулювання

боротьби з відмиванням грошей і протидії фінансуванню тероризму. У травні 2020 року Європейська комісія запропонувала План дій щодо створення політики Союзу щодо боротьби з відмиванням грошей, а незабаром після цього запропонувала новий пакет заходів протидії відмиванню грошей [39].

ПФР є спеціалізованими органами, які здійснюють свою діяльність між приватними фінансовими установами та державними правоохоронними органами, що робить їх важливою середньою ланкою в ланцюжку обміну інформацією між приватним і державним секторами. Враховуючи, що значна частка цієї інформації є персональними даними, її обробка повинна відповідати мінімальним стандартам захисту даних. Тим не менш, законодавча база ЄС щодо захисту даних складається з двох основних інструментів, тобто Загального регламенту захисту даних (GDPR) і Директиви про правоохоронну діяльність (LED), які передбачають різні порогові значення для захисту персональних даних. Зазначені документи роз'яснюють застосовний правовий режим захисту даних для обробки персональних даних ПФР для цілей ПВК/ФТ. Загалом документ містить огляд характеру та цілей політики ПВК/ФТ, висвітлює особливості функціонування ПФР різних типів. Крім того, у ньому наведено низку аргументів стосовно переваг та недоліків застосування GDPR або LED до обробки персональних даних ПФР у розрізі існуючих моделей ПФР [22]. З огляду на це важливо встановити чіткі та послідовні правила захисту даних, які застосовуються до всіх ПФР.

6. Платформа ПФР-ЄС. Платформа ПФР ЄС і створення мережі ПФР стали основою ефективної співпраці між ПФР. ПФР є оперативно незалежними та автономними підрозділами, які мають повноваження та здатність приймати самостійні рішення щодо аналізу, запиту та поширення результатів аналізу серед компетентних органів, якщо є підстави підозрювати відмивання грошей, пов'язані з цим злочини або фінансування тероризму. Для ефективного виконання цієї функції важливо, щоб ПФР міг обмінюватися будь-якою інформацією, яка може мати значення для обробки або аналізу інформації з іншими ПФР у межах ЄС.

Робота ЄС щодо підтримки та сприяння співпраці між ПФР ЄС характеризується певними результатами. З початку 1990-х років ЄС створив міцну правову базу, спрямовану на запобігання та виявлення відмивання грошей і фінансування тероризму, як захід для зміцнення внутрішнього ринку та сприяння фінансовій стабільності шляхом захисту надійності, належного функціонування та цілісності фінансової системи [36]. Така правова платформа забезпечує форум для діалогу та співпраці між ПФР та сприяє ефективнішому обміну даними.

Плідна співпраця між ПФР була підкріплена роботою Платформи ПФР ЄС та створенням FIU.Net¹, інформаційної системи, що об'єднує децентралізовані бази даних та дозволяє ПФР обмінюватися інформацією. Інтеграція FIU.Net до Європолу з 1 січня 2016 року сприяє створенню синергії між розвідувальною інформацією FIU та роботою правоохоронних органів.

План дій Комісії щодо посилення боротьби з фінансуванням тероризму від 2016 року передбачав виявлення перешкод для доступу до інформації, обміну та використання інформації та для оперативної співпраці між ПФР. У Плані дій Комісія взяла на себе зобов'язання визначити ймовірні заходи щодо усунення таких перешкод до 2-го кварталу 2017 року [26]. У цьому робочому документі аналізуються результати комплексного та поглибленого аналізу, проведеного ПФР ЄС, і визначаються заходи щодо подолання виявлених труднощів та представлені інші заходи для зміцнення співпраці між ПФР. Комісія також прийняла звіт про оцінку наднаціональних ризиків відмивання грошей і фінансування тероризму, в якому визначено перешкоди для співпраці

¹ FIU.net запрацював у 2002 році та до 2015 року фінансувався Європейською Комісією (з 1 січня 2016 року інтегрований до Європолу). У 4AMLD він конкретно згадується як рекомендований канал зв'язку між ПФР і дозволяє ПФР створювати знеособлені списки, які можна використовувати для визначення наближених збігів (збігів/без збігів), щоб зіставити дані з даними інших ПФР, підключених до системи, з метою виявлення суб'єктів інтересів ПФР в інших державах-членах. Це робиться за допомогою так званих «фільтрів відповідності» без необхідності ділитися чи розкривати особисті дані за межами власних приміщень.

між ПФР ЄС як одну з кількох горизонтальних вразливостей і запропоновано заходи для їх усунення.

Крім того, законодавство ЄС зобов'язує ПФР бути незалежними та автономними. Така незалежність означає, що вони отримують повідомлення про подію безпосередньо від суб'єктів звітності без втручання третіх сторін і ексклюзивно. Однак у деяких секторах кількох держав-членів деякі уповноважені особи спочатку надсилають повідомлення про підозрілі операції до своїх саморегулівних органів замість того, щоб надсилати такі повідомлення безпосередньо до ПФР. Це в принципі дозволено законодавством ЄС за умови, що ці саморегулівні установи негайно та невідфільтровано передають отриману інформацію до ПФР. Однак на практиці це тягне за собою ризик фільтрації інформації та перешкоджання незалежності ПФР.

Таким чином, удосконалення механізмів обміну даними між ПФР має вирішальне значення для ефективної співпраці у боротьбі з фінансовими злочинами. Цього можна досягти шляхом встановлення довіри, функціонування операційних механізмів, затвердження інструкцій з питань обміну інформацією, створення відділу міжнародного співробітництва та обміну інформацією, прийняття правил захисту даних, використання платформ на кшталт ПФР-ЄС.

Варто зауважити, що фінансова розвідка України активно імплементує європейське законодавство та координує співпрацю між суб'єктами, які формують систему фінансового моніторингу. Державна служба фінансового моніторингу здійснює прямий обмін інформацією з суб'єктами державного фінансового моніторингу (СДФМ), а саме Національним банком України, Міністерством фінансів України, Міністерством юстиції України, Міністерством цифрової трансформації України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. З метою підвищення ефективності нагляду за дотриманням вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ та у рамках підписаних спільних наказів про співпрацю з СДФМ, Державна служба

фінансового моніторингу України у 2022 році надавала цим суб'єктам інформацію такого типу:

- адміністративні дані про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, внесені СПФМ до Держфінмоніторингу;
- інформацію про помилки, допущені СПФМ при поданні інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- відомості про бухгалтерську звітність СПФМ у Держфінмоніторингу;
- відомості про встановлені Держфінмоніторингом факти, які можуть свідчити про порушення вимог законодавства СПФМ;
- інформацію про аналіз методів і фінансових схем ВК/ФТ/ФРЗМЗ [10].

Упродовж 2022 року Держфінмоніторинг підтримував тісну взаємодію з громадськістю, яка передбачала:

- розміщення інформаційних повідомлень у сфері фінансового моніторингу та про діяльність служби на офіційному веб-сайті Держфінмоніторингу;
- розміщення інформації про діяльність Держфінмоніторингу на власних сторінках у соціальних мережах Facebook, Twitter, LinkedIn, Telegram, YouTube [10].

Водночас проводилась комунікаційна робота з авторитетними представниками громадського сектору України щодо залучення інших офіційних та неофіційних контактів для подальшої ізоляції російської федерації у сфері протидії легалізації незаконних доходів. З травня 2022 року щотижнево на офіційному веб-сайті Держфінмоніторингу та сторінках ДСФМУ в соціальних мережах систематично інформувалася громадськість про результати діяльності Держфінмоніторингу під час воєнного стану.

Удосконалення механізмів обміну даними між підрозділами фінансової розвідки (ПФР) має вирішальне значення для боротьби з відмиванням грошей,

фінансуванням тероризму та іншими фінансовими злочинами, які часто включають транскордонні операції. ПФР є центральними органами, відповідальними за отримання, аналіз та розповсюдження фінансової розвідки відповідним органам. Підвищення їхньої здатності ефективно та безпечно обмінюватися інформацією має важливе значення для глобальної фінансової стабільності та запобігання незаконній діяльності.

Зосереджуючись на обґрунтованих вище аспектах і розвиваючи культуру співпраці, прозорості та постійного вдосконалення, ПФР можуть значно підвищити свою ефективність у запобіганні фінансовим злочинам і боротьбі з ними, одночасно сприяючи створенню більш безпечної глобальної фінансової системи.

3.3. Державне управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму

При формуванні державної політики у сфері запобігання та протидії економічній злочинності необхідно враховувати взаємодію з важливими міжнародними правоохоронними структурами. Ефективність такої взаємодії залежатиме від якості механізмів державного управління. Методичними напрямками вдосконалення державного управління системою міжнародного співробітництва у сфері запобігання та боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму виступають:

- формування комплексу заходів щодо підвищення прозорості фінансових операцій;
- валідація показників ризикових фінансових операцій;
- затвердження національних рекомендацій щодо використання міжнародних стандартів FATF;

– затвердження плану заходів щодо впровадження рекомендацій FATF у діяльність суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу.

Міжнародна співпраця у сфері фінансової розвідки охоплює різні сфери, де країни співпрацюють для боротьби з фінансовими злочинами та забезпечення цілісності глобальної фінансової системи. Ось кілька основних напрямків співпраці:

Відмивання грошей та фінансування тероризму: країни співпрацюють, щоб виявити та відстежувати дії відмивання грошей через кордони. Це включає в себе обмін інформацією про підозрілі транзакції, аналіз моделей переміщення незаконних коштів і співпрацю в розслідуваннях, щоб зруйнувати мережі відмивання грошей. Країни обмінюються розвідувальною інформацією про осіб, організації та транзакції, пов'язані з терористичними організаціями, допомагаючи блокувати їхній доступ до коштів і перешкоджати їхнім операціям.

Кіберзлочинність і фінансове шахрайство: спільні зусилля зосереджені на боротьбі з кіберзлочинами, спрямованими на фінансовий сектор, такими як онлайн-шахрайство, хакерство та крадіжка особистих даних. Обмін інформацією про кіберзагрози та зламані фінансові системи допомагає країнам вживати превентивних заходів і розслідувати інциденти.

Корупція та хабарництво: міжнародна співпраця допомагає викривати корупційні дії, пов'язані з державними службовцями, підприємствами та міжнародними контрактами. Країни обмінюються інформацією про випадки хабарництва, корумповані мережі та незаконні прибутки, намагаючись притягнути правопорушників до відповідальності та запобігти подальшій корупційній діяльності.

Спільні операції: у складних справах, що стосуються кількох країн, спільні операції можуть проводитися для координації зусиль правоохоронних органів через кордони. Ці операції можуть бути спрямовані на конкретні

злочинні мережі, залучені до фінансових злочинів або іншої пов'язаної діяльності.

Технологічна співпраця: обмін досвідом у сфері технологічних досягнень та інструментів аналізу даних допомагає країнам використовувати передові технології для виявлення та запобігання фінансовим злочинам. Це включає використання штучного інтелекту, машинного навчання та аналізу великих даних для виявлення прихованих закономірностей і тенденцій.

Державно-приватне партнерство: співпраця між урядами та приватним сектором, зокрема фінансовими установами, технологічними компаніями та експертами з кібербезпеки, підвищує колективну здатність боротися з фінансовими злочинами. Ці партнерства сприяють обміну інформацією, технологічним інноваціям і проактивному пом'якшенню загроз.

Порушення санкцій: країни обмінюються інформацією, щоб забезпечити ефективне застосування економічних санкцій проти конкретних осіб, організацій або країн. Це передбачає відстеження транзакцій і дій, які можуть порушувати правила санкцій.

Незаконна торгівля та контрабанда: співпраця спрямована на незаконну торгівлю такими товарами, як наркотики, зброя та культурні артефакти. Обмін інформацією про маршрути контрабанди, контрафактні товари та мережі торгівлі людьми допомагає перехоплювати незаконну діяльність.

Бенефіціарна власність: обмін інформацією про бенефіціарну власність – ідентифікація справжніх осіб, які стоять за компаніями та активами – має вирішальне значення для запобігання відмиванню грошей і незаконним фінансовим потокам. Країни співпрацюють, щоб викрити приховані структури власності.

Аналітика даних і технології: спільні зусилля включають обмін передовими методами аналітики даних, інструментами та технологіями для ефективної обробки та аналізу великих обсягів фінансових даних. Це допомагає виявити складні моделі та тенденції, пов'язані з фінансовими злочинами.

Реалізація інтелектуального потенціалу: багатьом країнам потрібна допомога в розбудові потенціалу підрозділів фінансової розвідки (ПФР) і правоохоронних органів. Міжнародне співробітництво часто включає навчальні програми, семінари та обмін знаннями для вдосконалення навичок виявлення та боротьби з фінансовими злочинами.

Взаємна правова допомога: країни надають одна одній правову допомогу, сприяючи обміну доказами та інформацією для використання під час розслідувань і судових розглядів. Це включає обмін документами, показаннями свідків і проведення спільних операцій.

Міжнародні організації. Такі органи, як Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), відіграють важливу роль у встановленні міжнародних стандартів боротьби з відмиванням грошей (AML) і фінансуванню тероризму (CTF). Країни-члени співпрацюють у узгодженні своєї політики та практики з цими стандартами.

Спільні розслідування: у деяких випадках країни можуть співпрацювати у спільних розслідуваннях, об'єднуючи ресурси, досвід та інформацію для більш ефективної боротьби з транснаціональними фінансовими злочинами.

Ефективне міжнародне співробітництво у сфері фінансової розвідки вимагає довіри, чітких каналів зв'язку та поваги до правових рамок кожної країни. Оскільки фінансові злочини стають все більш витонченими та транскордонними, співпраця є важливою для підтримки цілісності глобальної фінансової системи та запобігання її використанню злочинцями.

Напрямами вдосконалення інформаційно-комунікаційного механізму (рис. 3.1) можна вважати:

- визначення адміністративно-правового статусу процесу обміну інформацією з міжнародними поліцейськими організаціями;
- затвердження комунікаційної карти взаємодії з міжнародними поліцейськими організаціями.

У рамках удосконалення кримінально-правового механізму державного управління виділяють:

- план заходів щодо перегляду фінансового законодавства відповідно до рекомендацій FATF;
- перегляд рекомендацій щодо криміналізації та декриміналізації злочинів, пов'язаних з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму відповідно до міжнародних стандартів;
- визначення адміністративно-правового статусу спільних операцій з міжнародними поліцейськими організаціями у боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму [5, С. 116].

Рис. 3.1 Механізми державного управління міжнародною співпрацею щодо запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму [5, С. 117]

Представлена модель передбачає орієнтири щодо вдосконалення механізмів державного управління міжнародним співробітництвом у сфері запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму. Результатами реалізації запропонованого механізму є:

- підвищення рейтингу за методикою FATF;
- підвищення рівня національної безпеки;

- зниження рівня злочинності;
- підвищення результатів виконання спеціально-визначених заходів.

Висновки до розділу 3

Міжнародна співпраця між державними органами, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами має вирішальне значення для підтримки високих нормативних стандартів і рівних умов співпраці, покращення доступу до безпечних і доступних фінансових послуг і зниження витрат на внутрішні та транскордонні платежі. Міжнародна співпраця у сфері фінансового моніторингу може сприяти внутрішньому економічному процвітання, забезпечувати фінансову стабільність, максимізувати ефект масштабу, зменшити регулятивний тягар і бар'єри для торгівлі, сприяти успішному поверненню активів і глобальній монетарній і фінансовій стабільності.

Удосконалення механізмів обміну даними між ПФР має вирішальне значення для ефективної співпраці у боротьбі з фінансовими злочинами. Цього можна досягти шляхом побудови довіри, функціонування оперативних механізмів, затвердження інструкцій щодо обміну інформацією, створення відділу міжнародного співробітництва та обміну інформацією, прийняття правил захисту даних та використання таких платформ, як Підрозділи фінансової розвідки-ЄС. Служба фінансової розвідки України активно імплементує європейське законодавство та координує співпрацю між суб'єктами системи фінансового нагляду.

Досліджуючи механізми державного управління у сфері запобігання та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму у рамках міжнародного співробітництва виокремлено такі напрями:

- 1) міжнародне співробітництво між окремими країнами;
- 2) міжнародне співробітництво з міжнародними організаціями;
- 3) співпраця з міжнародними поліцейськими організаціями.

Запропонований комплексний механізм державного управління міжнародним співробітництвом у сфері запобігання та протидії фінансуванню

тероризму передбачає виявлення окремих властивостей форм взаємодії; визначення сфер взаємодії (правоохоронна, безпекова, соціальна, економічна); визначення основних механізмів державного механізму, які передбачають наступні напрямки розвитку (комплекс заходів щодо протидії фінансуванню тероризму; механізм моніторингу фінансових операцій; заходи щодо впровадження міжнародних стандартів FATF; заходи щодо прозорості операцій). Запропоновано такі механізми державного управління: контрольно-моніторинговий; інформаційно-комунікаційний; кримінально-правовий. Ефективне поєднання цих механізмів дозволить підвищити рейтинг суб'єктів фінансового моніторингу за методологією FATF; підвищити рівень національної безпеки; знизити рівень злочинності; покращити ефективність заходів.

Механізми державного управління можуть мати форму двосторонніх угод, регіональних ініціатив або міжнародних організацій, включати положення про технічну допомогу та обмін знаннями, забезпечувати структуровану платформу для співпраці та ефективної координації між національною та іноземними підрозділами фінансової розвідки.

ВИСНОВКИ

Важливе місце в системі фінансового моніторингу посідає міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Феномен тероризму в глобальному просторі світової економіки становить реальну загрозу як для окремих країн, так і для світової спільноти в цілому.

У геополітичному просторі терористичні організації перетворилися на великі міжнародні корпорації з розвиненою структурою, що мають мережі в багатьох країнах і користуються значною фінансовою підтримкою.

Масштаби наслідків терористичних злочинів призводять до зниження інвестиційної привабливості цілих регіонів, посилюють невизначеність і фактор ризику в економіці та сприяють коливанням фондового ринку. Інтенсивність діяльності терористів безпосередньо залежить від рівня їх фінансування, а також матеріально-технічного забезпечення. Фінансування тероризму та відмивання грошей перетворилися на глобальну злочинну діяльність, яка здійснюється через фінансові та нефінансові установи. Критичний аналіз терористичних актів показує недостатність можливостей окремих країн для запобігання проникненню терористів у світову фінансову систему, усвідомлюючи необхідність координації дій усього світового співтовариства.

Важливу роль у цьому напрямку відіграють міжнародні організації, які розробляють міжнародні стандарти у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, контролюють їх впровадження окремими країнами, надають технічну допомогу країнам із недостатньо розвиненою антитерористичною системою, а також координують зусилля країн у боротьбі з фінансуванням тероризму та відмиванням брудних грошей.

Для підвищення ефективності державного управління у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, необхідно зміцнювати міжнародні зв'язки та створювати механізми взаємодії з міжнародними

організаціями. Ці зв'язки дозволяють отримати додаткові ресурси та зменшити інформаційну асиметрію у запобіганні та боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму.

Міжнародне співробітництво у сфері фінансової моніторингу охоплює різні напрями та ініціативи, спрямовані на боротьбу з фінансовими злочинами та забезпечення цілісності світової фінансової системи. Ось кілька ключових напрямів міжнародного співробітництва в цій сфері:

Обмін інформацією: Обмін фінансовою розвідкою та пов'язаними даними є основним напрямком співпраці. Країни обмінюються інформацією про підозрілі операції, діяльність з відмивання грошей, фінансування тероризму та іншу незаконну фінансову діяльність. Цей обмін допомагає виявляти закономірності, відстежувати незаконні кошти та ідентифікувати фізичних та юридичних осіб, причетних до фінансових злочинів.

Розбудова потенціалу: багато країн, особливо ті, що розвивають потенціал фінансової розвідки, отримують користь від ініціатив з розбудови потенціалу. Досвідчені країни забезпечують навчання, технічну допомогу та обмін знаннями, щоб допомогти зміцнити слідчі та аналітичні навички своїх колег.

Стандартизація: міжнародні організації, як-от Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), встановлюють стандарти та вказівки щодо боротьби з відмиванням грошей (AML) і фінансуванням тероризму (CTF). Країни працюють разом, щоб узгодити свої законодавчі рамки, регулятивну практику та заходи примусу з цими міжнародними стандартами.

Регуляторна конвергенція: країни співпрацюють, щоб узгодити свої нормативні рамки, що ускладнює злочинцям використання прогалин між різними юрисдикціями. Ця конвергенція включає такі сфери, як належна перевірка клієнта, розкриття інформації про бенефіціарну власність та зобов'язання щодо звітності для фінансових установ.

Багатосторонні угоди та договори: країни укладають багатосторонні угоди, договори та конвенції, щоб формалізувати свої зобов'язання щодо міжнародної співпраці у сфері фінансової розвідки. Приклади включають Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та регіональні угоди, як-от директиви Європейського Союзу щодо боротьби з відмиванням коштів.

Застосування санкцій: країни співпрацюють, щоб забезпечити виконання міжнародних санкцій проти осіб, організацій або країн, залучених до діяльності, яка загрожує глобальній безпеці або порушує міжнародне право. Це передбачає моніторинг та обмеження фінансових операцій, пов'язаних із суб'єктами санкцій.

Глобальні списки спостереження: країни додають і отримують доступ до глобальних списків спостереження фізичних та юридичних осіб, підозрюваних у фінансових злочинах, терористичній діяльності або порушеннях санкцій. Ці списки спостереження допомагають визначати потенційні ризики та запобігати незаконним транзакціям.

Взаємна правова допомога: країни надають допомогу одна одній у правових питаннях, включаючи обмін доказами та інформацією для використання в розслідуваннях і судових розглядах. Договори про взаємну правову допомогу (MLAT) сприяють цій співпраці.

Міжнародні конференції та семінари: конференції, семінари та семінари є платформою для експертів з різних країн для обговорення передового досвіду, обміну досвідом і співпраці над інноваційними стратегіями боротьби з фінансовими злочинами.

Ці напрямки міжнародного співробітництва разом працюють над створенням комплексної та скоординованої відповіді на фінансові злочини, які виходять за межі державних кордонів. Об'єднуючи ресурси, знання та зусилля, країни можуть ефективніше руйнувати злочинні мережі, захищати свої фінансові системи та підтримувати верховенство права в глобальному масштабі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилюк В.І., Дубина В.І., Данилюк М.П. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми / посібник. К.: Цифра, 2007. 175 с.
2. Грицишен Д.О. Державна політика в сфері запобігання та протидії економічній злочинності: монографія. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2020. 384 с.
3. Державна служба фінансового моніторингу України URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mizhnarodni-organizaci/grupa-z-rozrobki-finansovix-zaxodiv-borotbi-z-vidmivannyam-groshej-FATF.html>
4. Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mizhnarodni-organizaci/egmontska-grupa-pidrozdiliv-finansovoji-rozvidki.html>
5. Євдокимов В.В., Супрунова І.В., Лисак С.П. Міжнародна співпраця в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С.109–118.
6. Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму (ЄАГ). URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mizhnarodni-organizaci/Jevrazijska-grupa-z-protidiji-legalizacziji-zlochinnix-doxodiv-i-finansuvannyu-terorizmu-Jeag.html>
7. Журавльова Ю. О. Теорія суспільних благ: сучасні підходи до визначення сутності *Інвестиції: практика та досвід* 2019. № 11. С. 86-89.
8. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

9. Звіт державної служби фінансового моніторингу України за 2018 рік. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/zvity/zvit_2018_ukr.pdf
10. Звіт Державної служби фінансового моніторингу за 2022 рік. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/zvity/zvit2022ukr.pdf>
11. Звіт про проведення Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/310/%D0%9D%D0%9E%D0%A0/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/Zvit.pdf.pdf>
12. Карпунцов В. Організована злочинність і правоохоронна система України. Резонанс. 2019. URL: <http://resonance.ua/organizovana-zlochinnist-ipravookho/>
13. Левченко О.О., Ленда Ю. В. Специфіка використання методології теорії ігор під час аналізу політичних процесів *Наукові праці. Політологія. Чорноморський національний університет ім. Петра Могили*. 2017. Вип. 297. Т. 309. С. 33-37.
14. Міжнародні стандарти щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення (рекомендації FATF). URL: https://www.fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9/FATF%20Recommendations_UKR_15_03_2023.pdf
15. Основні напрями розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року. Розпорядження КМУ від 12 травня

2021 р. № 435-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text>.

16. Рекомендації FATF міжнародні стандарти боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення. Методологія з оцінки технічної відповідності рекомендаціям FATF та ефективності систем протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму. Правила процедури 5-го раунду взаємних оцінок комітетом MONEYVAL. лютий 2023 року. 289 с. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8/UKR_Compilation%20book%20June%202023.pdf

17. Сазонов В. В. Міжнародне співробітництво у сфері кримінологічного забезпечення економічної безпеки України. Право та державне управління. 2019. № 2 (35). Т. 1. С. 125– 135.

18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011

19. About BIS – overview. URL: <https://www.bis.org/about/index.htm>

20. About the Egmont Group. URL: <https://egmontgroup.org/about/>

21. Bank of International Settlements. URL: https://www.bis.org/topic/green_finance/cooperation.htm

22. Brewczyńska, M. Financial Intelligence Units: Reflections on the applicable data protection legal framework *Computer Law & Security Review* Vol. 43, November 2021. Pp.1-14.

23. Citizen-based Monitoring of Development Cooperation to Support Implementation of the 2030 Agenda. *Development Cooperation Forum*. October 2015, No. 9. 11 p.

24. Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money (MONEYVAL). URL: <https://www.coe.int/en/web/moneyval>
25. Committee on the Global Financial System. URL: <https://www.bis.org/cgfs/index.htm>
26. Communication from the commission to the European parliament and the council on an Action Plan for strengthening the fight against terrorist financing. COM (2016)50, 2.2.2016. 15 p.
27. Detecting and preventing financial crime. URL: <https://www.natwestgroup.com/sustainability/governance-and-responsible-business/detecting-and-preventing-financial-crime.html>
28. Fact Sheet: Framework for International Engagement on Digital Assets. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0854>
29. Financial Crime Risk Management. URL: <https://www.fiserv.com/en/solutions/financial-performance-risk/financial-crime.html>
30. History of the Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI). URL: <https://www.bis.org/cpmi/history.htm>
31. History of the FSB. URL: <https://www.fsb.org/about/history-of-the-fsb/>
32. Initiative on Cooperation and Information Exchange. URL: <https://www.fsb.org/work-of-the-fsb/implementation-monitoring/initiative-on-cooperation-and-information-exchange/>
33. International Cooperation. The World Bank. Stollen Asset Recovery Initiative. URL: <https://star.worldbank.org/focus-area/international-cooperation>
34. International Financial Statistics URL: <https://data.imf.org/?sk=4c514d48-b6ba-49ed-8ab9-52b0c1a0179b>
35. National Securities and Stock Market Commission. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/en/activity/nahliad-za-rynkom/finansovyi-monitorynh/>
36. On improving cooperation between EU Financial Intelligence units. Commission staff working document. Brussels, 26.06.2017. 11 p.

37. Preventing Financial Crimes: Leveraging Technology For Effective Detection And Mitigation. URL: <https://www.kychub.com/blog/role-of-tech-in-preventing-financial-crimes/>

38. Providing the Machinery for Consultation and Collaboration on International Monetary Problems. URL: https://www.imf.org/external/np/exr/center/mm/eng/mm_intro.htm

39. Quintel, T. Data protection rules applicable to Financial Intelligence Units: still no clarity in sight *ERA Forum* 2022. № 23, Pp. 53–74.

40. Salim Hasham, Shoan Joshi, Daniel Mikkelsen Financial crime and fraud in the age of cybersecurity. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/risk-and-resilience/our-insights/financial-crime-and-fraud-in-the-age-of-cybersecurity#/>

41. State of implementation of the United Nations. Convention against Corruption. Conference of the States Parties to the United Nations. Implementation Review Group Thirteenth session Vienna, 13–17 June 2022. 17 p.

42. Steps in Establishing an FIU. URL: Steps in Establishing an FIU

43. The role of international organizations in the monitoring and coordination of structural reforms. URL: <https://publications.banque-france.fr/en/role-international-organisations-monitoring-and-coordination-structural-reforms>

44. Tobian Adrian, Maurice Obstfeld Why International Financial Cooperation Remains Essential *IMF BLOG Insights and Analysis on Economics and Finance* March 23, 2017. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2017/03/23/why-international-financial-cooperation-remains-essential>

45. What is Financial Crime? URL: <https://sanctionscanner.com/blog/what-is-financial-crime-9>

46. What is the Egmont Group? URL: <https://sanctionscanner.com/knowledge-base/egmont-group-292>

47. World Economic Forum Annual Meeting, Davos-Klosters, Switzerland, January 23-26, 2018. *LexisNexis risk solutions 2018 True Cost of Fraud Study*. URL: <https://www.risk.lexisnexis.com>